

RAIVAAJA

(THE PIONEER)

Keskiviikkona, heinäk. 22 - Wed. July 22, 1998

FINNISH AMERICAN WEEKLY

94. vuosikerta Vol. XCIV No. 29-30

65 cents

Children's activities were well attended at FinnFest USA '98. Here Marita, left, and Lisa are busy braiding.

Job well done!

GORHAM, ME - At the FinnFest USA '98 banquet on July 11, Robert W. Selvälä, left, president of FinnFest USA, presents Henry Hirvi, president of FinnFest USA '98, with a FinnFest USA *viiri* (banner) thanking him for a job well done. FinnFest '98 coverage continues with this and future issues.

Special offer for new RAIVAAJA subscribers!

Three months for five bucks! Whether you read Finnish or English, RAIVAAJA will keep in touch with your roots, current Finnish American activities and events in Finland. Subscribe today!

Name

Address

Note: This offer is limited to new subscribers in the U.S. only and expires on September 30, 1998. Regular USA subscription rates are \$28.00 a year, \$20.00 for six months, and \$16.00 for three months. Send this coupon and your check payable to Raivaaaja Publishing Company, P.O. Box 600, Fitchburg, MA 01420-0600.

This week in

THE FINNISH-AMERICAN pages 8-14

RAIVAAJA

- Retired Elanto chief Ylermi Runko looks at Finland's banking crisis of the early '90s
- Väinö Tanner - a founder of Finnish democracy
- Craig Johnson Finlandia Foundation's 'Performer of the Year'
- 24th Finn Golf Tournament dedicated to late Roy Selenius

Suomen uutisia

Ravustuskausi alkanut

Suomen ravustuskausi alkoi tällä viikolla ja jatkuu lokakuun loppuun. Tämän vuoden rapusaalista näyttää tulevan normaalia parempi, vaikka alkukesän viileät sääat ovatkin hidastaneet rapujen kehittymistä.

Alueelliset vaihtelut saattavat kuitenkin olla suuria - esimerkiksi Varsinais-Suomessa rapuja on vähän ja useimmat ovat pienikokoisia. Ravustaja tarvitsee pyytämiseen kalaveden omistajan luvan sekä valtion kalastuskortin, mikäli hän on 18-64-vuotias.

Vuosisaalis on viime aikoina ollut 2,5-5 miljoonaa rapua. Rapujen kokonaissaaliin odotetaan kasvavan nopeasti seuraavan kymmenen vuoden aikana. (MTV3)

Suomalainen syö kalaa kolmanneksi eniten EU:ssa

Suomalaiset ovat kolmanneksi kovimpia kalansyöjiä EU:ssa. Unionin tilastokeskuksen Eurostatin mukaan vain Portugalissa ja Espanjassa syödään enemmän kalaa henkeä kohden kuin Suomessa.

Portugalissa kalaa ja kalatuotteita syödään 57 kiloa henkeä kohden vuodessa, Espanjassa 39 kiloa ja Suomessa 33 kiloa. Tilaston kilomäärät on laskettu perkaamattomasta kalasta.

Vähiten ovat kalan perään EU:ssa itävaltalaiset, jotka syövät sitä ainoastaan 10 kiloa henkeä kohden vuodessa. Seuraavaksi vähiten kalaa syövät saksalaiset ja hollantilaiset. Kalan kulutus kummassakin maassa on vuodessa 12 kiloa henkeä kohden.

Yhdysvalloissa kalan kulutus on 23 kiloa henkeä kohden. (MTV3)

Raivaaja kesälomalle

Raivaaja Publishing Companyn vuotuinen kesäloma ajoittuu heinäkuun viimeiselle ja elokuun ensimmäiselle viikolle.

RAIVAAJA ei ilmesty heinäkuun 29. eikä elokuun 5. päivinä. Raivaajan toimitus, konttori ja kirjakauppa ovat suljettuina loman ajan.

Ensimmäinen loman jälkeinen RAIVAAJA ilmestyy elokuun 12, 1998. Siihen tarkoitettua materiaalia tulee olla toimituksessa elokuun 7. päivään mennessä.

Toivotamme hyvää kesää kaikille lehtemme lukijoille!

Raivaajan toimitus ja konttori

RAIVAAJA

ISSN 1059-4779
(THE PIONEER) - Established 1905
(USPS 454-580)
Periodicals postage paid at Fitchburg, MA

Published weekly except the last week of July, the first week of August and the last week in December by Raivaaja Publishing Co., 147 Elm St., Fitchburg, Mass.
POSTMASTER: Send address changes to Raivaaja, P.O. Box 600, Fitchburg, MA 01420-0600.

EDITOR Marita Cauthen
BUSINESS MANAGER Jonathan Ratila

RAIVAAJA PUBLISHING COMPANY Incorporated 1905

Mailing address: P.O. Box 600, Fitchburg, MA 01420-0600
Office and Bookstore: 147 Elm St., Fitchburg, Mass.
Hours: Weekdays 8:30 a.m. to 4 p.m.
(other times by appointment)

TELEPHONE: 978-343-3822

FAX: 978-343-8147

e-mail: raivaaja@net1plus.com

Subscription rates:

USA: 12 mo. - \$28.00; 6 mo. - \$20.00; 3 mo. - \$16.00
OUTSIDE USA: 12 mo. - \$33.00; 6 mo. - \$25.00

Advertising rates available upon request!

Advertising deadline is the Friday before the Wednesday the ad is to appear. Raivaaja Publishing Co. assumes no financial responsibility for typographical errors or omissions in advertisements. It will reprint without charge the part of the advertisement which is incorrect. Claims must be made within two weeks of publication. Credit is made only for the first insertion.

OECD varoittaa Suomea talouden ylikuumenemisestä

Teollisuusmaiden järjestö OECD on huolissaan Suomen talouden ylikuumenemisestä. Järjestön neuvoston hallitukselle on, että finanssipolitiikkaa on kiristettävä eli valtion täytyy jatkaa menojen leikkauksia edelleen.

OECD:n mielestä Suomella on varaa kiristää finanssipolitiikkaa tähänastista enemmän. Se patistaa hallitusta leikkaamaan erityisesti Suomen julkisia tukia laadasta laitaan.

Erityisenä ongelmana pitkällä aikavälillä OECD näkee väestön ikääntymisen aiheuttamat rasitteet. Suomen pitäisi siksi jo alkaa varautua ensi vuosikymmenellä kasvaviin eläke- ja sairausmenoihin. OECD kiittää li-

(SS)

Norrbäck tuohtunut romanien syrjinnästä

Eurooppa- ja ulkomaankauppaministeri Ole Norrbäck (r) on tuohtunut tiedoista, joiden mukaan romanit eivät pääse suomalaisiin ravintoloihin. Norrbäckin mielestä Helsingin Sanomissa esiin tuoduissa tapauksissa on mahdollisesti ryhdyttävä oikeustoimiin. Norrbäck on lähettänyt asiasta kirjeen valtakunnansyyttäjälle Matti Kuusimäelle.

Helsingin Sanomien toissaviikonloppuisessa jutussa kerrottiin romaninaisten ryhmästä, joka pyrki ravintoloihin eri puolilla pääkaupunkiseutua. Naisilta evättiin pääsy useimpiin ravintoloihin vetoamalla mitä erilaisimpiin syihin. (SS)

Prikaatikenraali vaatii Karjalaa takaisin

Kymen sotilasläänin komentaja, prikaatikenraali Karl Hietanen vaatii Karjalan palauttamista. Hietanen sanoo sanomalehti Etelä-Salmaan haastattelussa, että historiallinen väärä on oikaistava palauttamalla alue Suomelle.

Hietanen korostaa, että kyseessä on kahden sopijan, Suomen ja Venäjän välinen asia. Lehden mukaan Hietanen on ensimmäinen virassa oleva suomalainen kenraali, joka vaatii julkisesti Karjalan palauttamista.

Puolustusvoimat sanoutuu irti kenraalinsa Karjalamielipiteistä. Pääesikunta on lähettänyt julkiselle sanalle tiedotteen, jossa se ilmoittaa, että prikaatikenraali Karl Hietasen mielipide Karjalan palauttamisesta on hänen omansa eikä edusta puolustusvoimien kantaa.

Lahjoituksia Raivaajalle

TUKEMISRAHASTO 1998: \$11,364.95

Viola K. Autulan muistolle
Toivo Tuominen, Westminster, MA \$20.00

Eetu Helanderin, Voitto Kallion
ja Edwin Helanderin muistolle
Viola Merriam, Maynard, MA \$30.00

Jouko Vilenin muistolle
Roy & Rajja Helander, Maynard, MA \$20.00

Edwin "Red" Helanderin muistolle
Ellen Jaakkola Wäänänen
Mountain View, CA \$25.00

Iimari (Leibo) Sjöblomin muistolle
Cynthia & David V. Koski, Middletown, DE ... \$25.00
Dorothy & Charles E. Koski, Leominster, MA . . \$25.00
Allie I. Koski, Fitchburg, MA \$25.00

Nimetön, NYC \$12.00

Kiitos lahjoittajille!

Laukka neljäntenä Tour de Francessa

Joona Laukka jätti espanjalaisen pyöräilyn huippu-tallin Festinan oikealla hetkellä viime syksynä. Hän siirtyi vain yhden kauden jälkeen belgialaisen veikkausyhtiön Lotto-talliin. Nyt Festina ry-pee doping-myrskyn silmäsä, ja Laukka ajaa vain itsensä puolesta maailman arvostetun Tour de Francen kärjessä.

26-vuotias suomalainen tankkasi nestettä hyvällä mielin lähes 40 asteen kuumuudessa ajettua neljän tunnin ja 40 minuutin urakan jälkeen. Hän oli voittanut sunnuntaina poljetun Tourin kahdeksannen etapin.

Kun elokuun toisena päivänä Pariisiin päättyvän kilpailun 21 etapista on ajettu kahdeksan, on Laukka neljäntenä 2.54 minuutin päässä keltaiseen paitaan sunnuntaina pukeutuneesta ranskalaisesta Laurent Desbriensistä. (STT)

Exchange rate

July 16, 1998
1 Finnish mark = US \$.1841
1 US \$ = 5.4307 FIM
Foreign exchange, New York prices.
Rates for trades of \$1 million minimum.

Nimipäivät

Heinäkuun 22 p., Leena,
Leeni, Lenita, Matalena
Heinäkuun 23 p., Olli, Olga
Heinäkuun 24 p., Kirsti, Tiina
Kirsi, Kristiina, Krista
Heinäkuun 25 p., Jaakko,
Jaakoppi, Jaakob
Heinäkuun 26 p., Martta
Heinäkuun 27 p., Heidi
Unikeonpäivä

Heinäkuun 28 p., Atso
Heinäkuun 29 p., Olavi, Olli
Uolevi, Uoti
Heinäkuun 30 p., Asta
Heinäkuun 31 p., Helena,
Elena

Elokuun 1 p., Maire
Elokuun 2 p., Kimmo
Elokuun 3 p., Linnea, Nea
Vanamo

Elokuun 4 p., Veera
Elokuun 5 p., Salme,
Sanelma
Elokuun 6 p., Toimi, Keimo
Elokuun 7 p., Lahja
Elokuun 8 p., Sylvi, Sylvia
Silva

Elokuun 9 p., Erja, Eira
Elokuun 10 p., Lauri, Lasse
Lassi

Elokuun 11 p., Sanna,
Susanna, Sanni
Elokuun 12 p., Klaara
Elokuun 13 p., Jesse
Elokuun 14 p., Onerva,
Kanerva

Elokuun 15 p., Marjatta,
Marja, Jaana, Marjo, Marjut,
Marjaana, Marjukka, Marita,
Maritta, Marianne, Marianna
Elokuun 16 p., Aulis
Elokuun 17 p., Verneri
Elokuun 18 p., Leevi

Kun tulin New Yorkiin vuoden 1938 lopulla, kokoontui silloin Harlemiin seurakunnan nimellä toimiva suomalainen seurakunta, missäs muualla kuin Elmendorf Chapelissa, East 121. katu Harlemissa. Harlem oli siihen aikaan New Yorkin suomalaisten "mecca". Kaikki suomalainen seura- ja seurakuntatoiminta oli sijoittunut itä-Harlemiin.

Suomalaisen seurakunnan pastorina toimi Vilho Hänninen lahjakkaan puolisonsa Martta Hännisen kanssa. Väkeä kävi kohtalaisen paljon kirkossa ja iltahartaustilaisuuksissa. Jälkimmäisessä oli seurakuntalaisten ohjelmanumeroita. Erikoisesti muistuu mieleeni Hilda Kotilan ja poikansa Taunun duetit. Tauno kuoli Normandin hyökkäyksessä toisessa maailmansodassa.

Kuten myös tiedämme on seuroissa ja seurakunnissa erimielisyyttä. Niin oli Harlemiin seurakunnassakin niin paljon, että vuonna 1945 pastori Hänninen jätti virkansa ja muutti Michiganiin. Pari vuotta myöhemmin hän täysin masentuneena teki itsemurhan.

Välähdyksiä Manhattanin Suomalaisen Seurakunnan toiminnasta vuosilta 1938-1998

Kirjoittanut Vieno Williams

Pastori Hännisen seuraaja oli pastori Arvi Henry Saarisuu ja hänen virkakautensa kesti melkein 25 vuotta. Siihen aikaan oli paljon väkeä kirkossa. Oli suuri kuoro, iltahjelmissa hyviä esiintyjiä sekä pastori että rouva Margareta Saarisuu olivat lahjakkaita monella tavalla.

Muistan Saarisuun virkaan asettajaiset, joissa kuului kehuja pastorin saarnasta ja liturgista. Näin sanoi tuon päivän iltajuhlissa Yrjö Sjöblom, "En ole koskaan kuullut niin hyvin esitettyä liturgiaa kuin olen kuullut tänään". Yrjö Sjöblom oli musiikin tuntija, hän tiesi mistä puhui. Margareta Saarisuu oli myös hyvä laulaja sekä puhuja. Hänen äänensä kuului, hän ei tarvinnut äänen vahvistajaa. Pastori Saarisuu kirjoitti ja lausui runoja, soitti viulua ja painoa ja usein lauloi joko soolon tai dueton vaimonsa kanssa.

Joka pyhä oli jumalanpal-

veluksen jälkeen kahvitunti, sitä seurasi iltahartaus, johon joku seurakuntalainen oli koonnut ohjelman. Siihen aikaan oli seurakuntalaisten keskuudessa hyviä esiintyjiä, joista mainitsen joitakin.

Siiri ja Kusti Saarelma. Siiri toimi vuosia seurakunnan sihteerinä ja emäntänä. Hilda Kotila, jonka mittavan työn me kaikki tiedämme. Hilda oli seurakunnan rahastonhoitaja vuosia ja hän lauloi kuorossa. Hildan paikka ei koskaan ollut kirkossa tyhjä. Hildalle oli hänen syntymäpäivänsä tärkeä. Sitä vietettiin joka vuosi syyskuun lopulla. Hilda kuoli 1990 ollessaan melkein 93-vuotias.

Martta Niskanen, lahjakas nainen. Martta toimi emäntänä Siiri Saarelman jälkeen ja järjesti monen monet ohjelmat. Hän toi poikansa kirkkoon ja pyhäkouluun ja Alpo on edelleen tuolla kirkkotiellä.

Jacob Mattila oli pitkäaikainen rahastonhoitaja, samoin

oli Aino Nikander rahastonkirjuri. Seurakunnan tukipylväitä olivat Erika ja Kalle Mäki. Erika nähtävästi ehkä pitkäaikaisin jäsen.

Nimeän vielä sellaisia, jotka tavalla tai toisella osallistivat toimintaan. Maria Penttimäki, jota hienosti kutsuttiin "grand old lady of our church", Hilja Mattson, Olga Hakola, Tyyne Koli, Anna Hartikka, Ida Ranta, Charles Laurell, Carl Nurmi, Aura Saario, Elsa Räsänen, Olga Prauda, Pekka Haatainen, Sofia ja George Stille, Selma ja Albin Litz, Anna Royal. Anna Royal oli seurakunnan kirjeenvaihtaja New Yorkin Uutisille. Hänen kirjoituksensa olivat erittäin hyviä.

Kirkolla toimi myös nais-yhdistys, johtaja Ida Ranta; Lutherliitto, jota vetivät Margariita Kauppinen, nykyinen Palonen, ja pelastusarmeijalainen Ahti Tuomainen. Pyhäkoulun opettajia olivat Siiri Saarelma, Martta Niskanen,

Sofia Stille ja Elsa Räsänen.

Sairaskomiteassa olivat pastori ohella ainakin Elsa Räsänen ja Olga Prauda. Eric ja Helena Salonen olivat jo pastori Saarisuun ajalla toiminnassa mukana.

Kirkolla oli sekakuoro ja muistan tässä ainakin seuraavat kuoron johtajat: Nillo Hirvi, Beatrice Mildates, Ralli Blegen ja Jack Antila. Jack Antila toimi urkurina 35 vuotta, alkaen pastori Saarisuun ajalla ja lopettaen pastori Tarjamon täällä ollessa. Jack Antila toi äitinsä Sylvi Antilan joka pyhä kirkkoon. Viimeiset vuodet Sylvi asui poikansa luona. Saimme kuulla viime vuonna, että Sylvi kuoli Floridan Lepokodissa. Jack Antila kuoli 1992.

Kuoron ohella oli kirkolla hyviä solisteja, sellaisia olivat Eino Raillimo, Carl Nurmi, Elsa Palomäki, Aino Päiviö, Siiri Sinkkonen. Hakalan pariskunta, Eino ja Ophelia, esitti usein duettoja.

Gloria Dei seurakunnan kuorolaiset Aili Relander ja Aili Metsänen tulivat joskus

jatkaa sivulla 15

Suomen opiskelu lisääntynyt

Suomen kieltä opiskellaan kansainvälisen henkilövähdön keskuksen CIMO:n mukaan ulkomailla nyt enemmän kuin koskaan ennen.

Lähes 90 yliopistoa kolmesakymmenessä maassa antaa suomen kielen opetusta. Virallisen EU-kielen aseman myötä kiinnostus myös Suomen kielen ja kulttuurin kesäkursseihin on lisääntynyt. Tänä kesänä kursseilla opiskelee noin 250 opiskelijaa. Vain puolet halukkaista on mahtunut mukaan.

Eino Grön vietti 40-vuotistaiteilijajuhlaa

Laulaja Eino Grön vietti taiteilijauransa 40-vuotisjuhlaa Tangomarkkinoilla. Festivaalilla pidettyyn juhlakonserttiin osallistui myös presidentti ja rouva Ahtisaari.

Grönin juhluvuoden kunniaksi on ilmestynyt myös taiteilijan elämänekerta, Jarmo Virmavirran kirjoittama *Eino Grön -enemmän kuin tango.* (SS)

Taksikuljettajista pulaa Helsingin seudulla

Pääkaupunkiseudulle on syntynyt jatkuva pula taksikuljettajista. Suomen Taksi-liiton mukaan töitä löytyisi arviolta 300 kuljettajalle. Taksisäntien mukaan työntekijöiden löytäminen on tuskaisinta.

Taksikuljettajalta vaaditaan poliisin myöntämä ammattilajolupa. Sitä edeltää vapaaehtoinen noin kuukauden pituinen kurssi, joka opettaa muun muassa katu- ja kaupunkituntemusta. (SS)

From the desk of Stig Hägblom:

Bastille Day

Turnaus päättyi Ranskan voittoon 3-0! Ei ollut puhuttakaan tällä kertaa jatkoajasta tai maalintekokilvasta. Ei tarvinnut. Soccer-legendat Brasiliasta taipuivat. Toisella puoliajalla palloa pitelivät enimmäkseen "legendat", mutta mikään ei tällä kertaa auttanut.

"Les Bleus", sinisten palttojensa ansiosta nimensä saanut Ranskan joukkue, ei antautunut.

Turnaus oli kestänyt noin kuukauden (puolta kauemmin kuin olympiakisat yleensä), mutta silti Ranskan kansallispäivä sai "jatkoajan". Loppuottelu oli heinäkuun 12. päivänä, kansallispäivä saman kuun 14. päivänä.

Tietenkin presidentti Jacques Chirac oli paikalla stadionilla. Hän tietenkin huomautti hurmasta kuten kaikki ranskalaiset tänä voiton päivänä. Kansallispäivänä presidentti kutsui tavallisille puutarhahajuhlilensa koko "Les Bleus" joukkueen ja esitteli sen vierailleen ja ihmettelevälle kansalleen ja myös muulle maailmalle.

Presidentti sanoi: "A country needs, at certain moments, to come together, around an idea that makes it proud of itself."

Hyvin sanottu. Miljoona ihmistä ilmestyi Pariisin pääkaduille, kun Ranskan voitto oli selvä. Kansallispäivänä tuli vain 150,000, mutta sekin oli puolta enemmän kuin edellisenä vuonna. Ranska oli todella saanut "uutta puhua".

Presidentti Chiracin puutarhakutsuilla oli tällä kertaa 6,000 kutsuttua (itsenäisyyspäivänä, joulukuun 6. p:nä Suomen presidentin linnassa yleensä n. 2000). Kun presidentti puhui "Les Bleus" joukkueestaan, hän sisälsi sanonnan "multicolored" tarkoittaen sitä, että maahanmuuttajat, värilliset ja muut, olivat auttaneet Ranskaa "selviytymään näistä eroista".

Ei ollut merkitystä sillä, etteivät suomalaiset innostuneet ranskalaisten pelistä, kun isäntämaan joukkue kävi turnauksen alla harjoitusottelun Suomen kamaralla. Osattiin kun oli tarpeen...

Turnauksessa oli vain yksi kuuden maalin tekijä, Devor Suker Kroatista.

Turnauksessa oli vain kaksi viiden maalin tekijää, Christian Vieri Italiasta ja Gabriel Batistuta Argentinasta.

Neljän maalin tekijöitä löytyi kolme (meksikolainen, brasilialainen ja chililäinen).

Ranskan paras maalintekijä Thierry Henry oli niiden seitsemän joukossa, jotka tekivät kolme täysosumaa.

Ranska, "Les Bleus" joukkueellaan, voitti ensimmäistä kertaa tämän turnauksen.

Isäntämaana Ranska sai olla mukana. Vuoden 1994 turnaukseen Amerikkaan Ranska ei ollut edes selviytynyt, eikä myöskään edellisellä kerralla vuonna 1990. Silloin oli paikkana Italia, voittajana Saksa.

"Les Bleus" voitti! *Vive la France!*

Ei siis ihme, että myös pre-

sidentti Chirac ryhtyi itse kuoronjohtajaksi ja sanoi "näkevää unta, ja kaikki oli sinistä..."

Olisiko missään muualla loppuottelu päässyt alkamaan juuri niin kuin nyt Pariisissa?

Tietenkin muotinäytöksellä.

Kenenkö? Tietenkin Yves Saint Laurentin muotinäytöksellä.

Saint Laurent, joka oli eräs turnauksen suurimmista sponsoreista, esitteli töitään ja saavutuksiaan 40 vuoden ajalta. Malleja, eläviä sellaisia, oli tuotu paikalle 300, eri puolilta maailmaa...

Oliko mukana ketään Suomesta?

Vive la France, eläköön Ranska!

Ranska - turnauksen isäntämaa - voitti ensimmäistä kertaa jalkapallon MM-kisojen lopputurnauksen. Voitto Brasiliasta vastaan oli selvä, 3-0. Ottelu pelattiin Pariisissa heinäkuun 12. päivänä. Näin Ranskan kansallispäivä saattoi venyä 72 tunnin mittaiseksi, sehän oli heinäkuun 14. päivänä (ja on ollut vuodesta 1789, jolloin Ranskan vallankumouksen aikana Bastillen vankila vallattiin ja kuningasvalta lopetettiin). Kuvassa Ranskan paras maalintekijä Thierry Henry, joka ylsi kolmeen maaliin.

Kuolleita

Aarne Kolhonen

LEOMINSTER, MA - Aarne Kolhonen, 86, 68 Hill St., kuoli heinäk. 14, 1998 kotonaan. Hänen puolisonsa Margaret (Leichner) Kolhonen kuoli 1994.

Hän oli syntynyt kesäk. 26, 1912 Peabodyssa Simo ja Anna (Talkina) Kolhosen poikana ja oli asunut Leominsterissä viimeiset seitsemän vuotta. Hän oli saanut päästötodistuksen Essex County Agricultural Schoolista 1930.

Kolhonen oli työskennellyt monia vuosia rakennusurakoitsijana Peabodyn alueella. Toisen maailmansodan aikana hänen työpaikkanaan oli laivaston telakka.

Kaipaamaan jäi poika David A. Kolhonen, Danvers; tytär Elana M. Partidge, Leominster; veli Bruno Kolhonen, Simsbury, CT; sisko Katherine Brittain, Raleigh, NC; sekä sisarusten lapsia.

Polttohautaamista seuraa hautaaminen myöhempanä ajankohtana Oak Grove hautausmaahan Peabodyssa.

Eino W. Ojala

ASHBY, MA - Eino W. Ojala, 81, Richardson Road, kuoli heinäk. 13, 1998 kotonaan pitkän sairauden muramana.

Hän oli syntynyt jouluk. 30, 1916 Fitchburgissa Henry ja Henna (Annala) Ojalan poikana ja oli asunut suurimman osan elämästään Ashbyssä.

Ojala oli työskennellyt kirvesmiehenä monia vuosia. Eläkkeelle hän jäi 1982 Sepala & Aho Construction Co.:sta, missä hän oli työskennellyt 25 vuoden ajan.

Edesmennyt kuului New Ipswichissä (NH) toimivaan Apostolic Lutheran seurakuntaan.

Kaipaamaan jäi puoliso Bertha I. (Hill) Ojala; kaksi poikaa, Douglas W. Ojala, Ashby ja Robert M. Ojala, New Ipswich; kahdeksan tytärtä, Cynthia E. Cooper, Rindge, NH, Bonnie J. Rautiola, Patsie L. Krook, Carlene A. Wardwell, Pamela M. Wheeler ja Lynette F. Somero, kaikki New Ipswich, Nancy M. Hilman, Alberta, Kanada ja Joyce I. Holombo, Chassell, MI; veli Einari W. Ojala, Ashby; kaksi siskoa, Sylvia Sepälä, Rindge ja Ellen Korpi, Lake Worth, FL; 65 lastenlasta; 32 lastenlasten lasta; ja monia sisarusten lapsia.

Hautaaminen Glenwood hautausmaahan.

Tauno Elmer Mattila

TROY, NH - Tauno Elmer Mattila, 88, kuoli heinäk. 18, 1998 lyhyen sairauden muramana.

Hän oli syntynyt tammik. 18, 1910 Marlborossa John ja Hilma (Laammasniemi) Mattilan poikana ja oli asunut suurimman osan elämästään Troyssa.

Edesmennyt oli työskennellyt entisessä Troy Woolen Millissä monia vuosia.

Kaipaamaan jäi puolison lisäksi tytär Maryann Mattila, Mattapoisett, MA; kaksi lapsenlasta; ja viisi lapsenlasten lasta.

Wilio A. Wiinikka

WORCESTER, MA - Wilio A. Wiinikka, 87, 240 Belmont St., kuoli heinäk. 16, 1998 Lutheran hoitokodissa.

Hän oli syntynyt Worcesterissa Julius F. ja Marianna (Tallila) Wiinikan poikana. Hän oli käynyt Boys Trade Schoolia.

Wiinikka oli työskennellyt 33 vuoden ajan Norton Co.:n palveluksessa ennen kuin jäi eläkkeelle 1972.

Kaipaamaan jäi puoliso Helmi E. (Ylevä) Wiinikka; kaksi poikaa, Allan R. Wiinikka, Worcester ja Kenneth P. Wiinikka, Hubbardston; kuusi lastenlasta; yksi lapsenlapsen lapsi, sekä sisarusten lapsia.

Nordgren Carrigan Mangsen Chapel, 300 Lincoln St., toimitti hiljaisuudessa tapahtuneen hautaamisen.

WORCESTER, MA - Nils Granfors (yllä) lähetti ihmeteltäväksemme kuvia yli kymmenen jalan korkuisista tomaattipuskistaan. Hän sanoi kasvattaneensa ne siemenistä ja kertoo jo poimineensa ensimmäiset kypsät tomaatit salaattikulhonsa täytteeksi.

MOORCROFT HAUTAUSTOIMISTO

31 Myrtle Ave., Fitchburg, MA
Puh. 978-343-7137

Ystävällinen palvelu

PYSÄKÖINTITILAT

Richard C. Moorcroft
Stephen R. Moorcroft

Smith Funeral Home, Inc.

Elden E. Bjurling
Douglas Stone
Directors

69 Vernon St., Gardner, MA
Tel. 978-632-0377

Robert H. Auchmoody Funeral Homes, Inc.

Poughkeepsie, NY 452-1680 Hopewell Junction, NY 221-9234 Fishkill, NY 896-6166

EDW. C. HALVORSEN, INC.

FUNERAL DIRECTORS

5310 Eighth Avenue, Brooklyn, N.Y. 11220

In continuous service to the community since 1849

TILLINGHAST - Hautaustoimisto

Danielson, Conn.
Tel. 860-774-3284

Central Village, Conn.
Tel. 860-564-2147

Bosk Funeral Home

85 Blossom Street
Fitchburg, MA 01420
(978) 342-3635

Ashburnham Funeral Chapel

33 R. Main Street
Ashburnham, MA
(978) 827-5700

John A. Bosk, Sr. John A. Bosk, Jr.
Donald G. Dufault
Registered Directors

MEMBERS OF LOCAL AND INTERNATIONAL
ASSOCIATIONS TO SERVE YOU WORLD WIDE.

LOCAL MEMBER CREMATION ASSOCIATION OF NORTH AMERICA
PRE-PLANNING AVAILABLE TO SUIT EVERY NEED FUNDED THROUGH:
• BANK TRUSTS • LIFE INSURANCE
• ASSOCIATION CANADO-AMERICAINE • AIA INSURANCE

AT-NEED SERVICES • CHURCH • CHAPEL • CEMETERY • RESIDENCE
SERVING ALL FAITHS

Marmorisia ja graniittisia
hautakiviä

BOLSTER

Monumental Works

DAVID J. PRATT, omistaja
Route 26, Oxford, Maine
Puh. 207-743-2673

May Funeral Service

HAUTAUSTOIMISTO

Paivellen Norwoodia ja
ympäristöä

85 Nichols St., Norwood, MA
Puhelin: 781-762-1509

Suomen uutisia

Koloradonkuoriainen levinnyt

Perunamaita uhkaava koloradon kuoriainen on levinnyt Etelä-Karjalasta Päijät-Hämeeseen. Läntisin havainto on tehty Asikkalasta. Kaiken kaikkiaan perunan pahimmaksi tuholaiseksi mainuttua koloradon kuoriaista on löytynyt Suomessa 38:ltä viljelmältä.

Kuoriaista saa torjua kemiallisesti vain kasvintuotannon-tarkastuskeskuksen erikoisluvalla. Koloradonkuoriainen rantautui Venäjältä puhaltaneiden tuulten mukana lähinnä Lappeenrannan seudulle runsaat pari viikkoa sitten.

Luomuperunaviljelmää tarkkaillaan nyt huolella myös Etelä-Karjalan naapurimaakunnissa, koska perunan pahimman tuholaisen iskeytyminen viljelmille tietäisi epätoivoista taistelua sadon puolesta. (SS)

Sawyer-Miller-Masciarelli

Funeral Homes, Incorporated

129 Elm Street • 123 Main Street • 3 Massachusetts Ave.
Fitchburg Westminster Lunenburg

Directors:

Henry J. Masciarelli

John F. Masciarelli

Michael D. Masciarelli

Ina A. Davidson-Carey

978-345-6778

Fax 978-345-5886

Also Serving Ashby, Ashburnham, Hubbardston

and Princeton

Massachusetts
Funeral
Trust

MFA
Massachusetts Funeral Directors Association

FORE
THOUGHT

Newton-Bartlett HAUTAUSTOIMISTO

Tel. 603-863-2113
42 Main St., Newport, NH

Lasse Viren valmis myymään mitalinsa

Nelinkertainen olympiavoittaja Lasse Viren kertoo *Ilta-lehdessä*, että hän on edelleen valmis myymään kulta- mitalinsa miljoonasta markasta kappaleelta.

Viren oli kertonut aikeestaan *Ilta-lehdelle* neljä vuotta sitten ensimmäisen kerran. Viren sanoo, että miljoonan markan kappalehinta on alin, josta hän neuvottelee. Kaupat syntyvät kuitenkin, jos joku on sen valmis maksamaan.

Virenin mukaan hänellä ei ole mitaleihin sellaisia tunnesiteitä, etteikö hän voisi niistä luopua.

"Sama se, missä ne ovat. En niitä täältä kuitenkaan mukaani saa. Myyminen ei hävitä saavutuksiani eli itse voittoja", Viren sanoo lehdessä.

Seurakunnat

Fitchburg, MA

Bethel-seurakunta

Suomenkielinen radioharrastus HYVÄT UUTiset lähetetään joka sunnuntaiamukselta WEIM am 1280, Fitchburg, klo 8:45.

Sunnuntaikokoukset Elm St. Lähetyskirkossa klo 2 i.p.

Tiedusteluja seurakunnan toiminnasta voi tehdä soittamalla Michael Miedolle 345-2482 tai numeroon 343-9659. Myös niitä, jotka tarvitsevat kyytiä seurakunnan tilaisuuksiin, pyydetään ottamaan yhteys ylimääräisten numeroiden avulla.

Suomenkielinen radio-ohjelma sunnuntaisin klo 4 i.p. asemalta 1200 am lähetetään kuuteen osavaltioon: Massachusetts, Maine, New Hampshire, Vermont, Connecticut ja Rhode Island.

Elm St.

Lähetysseurakunta

Jumalanpalvelus sunnuntaisin klo 9:30 aamulla. Poikkeuksena heinäk. 19. ja elok. 16. päivät, jolloin jumalanpalvelukset pidetään Wyman-leirillä klo 10:30.

Lasten sekä aikuisten pyhäkoulu klo 11:00 paitsi Wyman-leiripäivinä.

Hartaustilaisuus keskiviikkoisin klo 2:00 iltapäivällä.

Nuorisoryhmä kokoontuu lauantaisin klo 5:30 - 7:00 ill.

Messiah Lutheran seurakunta

Kesäkauden jumalanpalvelukset, heinäk. 5. - elok. 30. päivien välisenä aikana, seuraavina aikoina:

Pyhäkoulu ja raamattutunti sunnuntaisin klo 9:00 aamulla. Jumalanpalvelus klo 9:45. Suomenkielinen jumalanpalvelus kuukauden ensimmäisenä sunnuntaina klo 8:00 aamulla.

New Ipswich, NH

Suomenkielinen jumalanpalvelus Apostolic Lutheran kirkossa Goen Roadilla kuukauden neljäntenä sunnuntaina klo 3:00 iltapäivällä.

Kansanuskomusten mukaan suomalaisella naisten viikolla aina sataa, koska naiset ovat kovia itkemään. Naisten viikon säät ovat kiinnostaneet maaseutuyhteisöissä, koska se sattuu heinäkuun aikoihin.

Naisten viikko tunnetaan kansanperinteessä myös nimellä akkain atima- eli vierailuviikko.

Kustaa Vilkkunan mukaan nimipäivien vietto ja niihin kuuluvat kestitykset ovat osa voimakasta kansanomaista perinnettä. Nimipäiviä vietetään niin kodeissa kuin työpaikoilla.

Tapa periytyy keskiajalta. Nimipäiväkalenteri pohjautuu 1300-luvulla vakiintuneeseen pyhimyskalenteriin. Se oli marttyyrien ja muiden pyhien kuolinpäivistä koottu kirkollinen kalenteri.

Lapsi, joka sai nimen pyhimyksen mukaan, tuli tämän suojeluskuntaan. Kun pyhimyskalenterin mukainen muistopäivä koitti, oli juhlien aika. Pyhimystä kiitettiin kullekin vuoden onnesta tarjoamalla tuttavapöydälle kestitystä.

Suurta suojelijaa oli kiitettävä myös siksi, että tiukoina aikoina oli käännyttävä avunpyyntöjen kera tämän puoleen.

Vaikka uskonpuhdistus kitki luottamuksen pyhimysten apuun, nimipäiväkestitys jäi jäljelle niin Suomessa kuin Ruotsissakin.

Myös naisten viikon syntyhistoria lähtee keskiajalta. Alkujaan Pyhän Maria Magdalenan ja Kristiina Neitsyen kulttipäiviä vietettiin heinä-

Naisten viikon nimipäiväsankarit heinäkuu

- 18 p. Riikka
- 19 p. Saara, Salla, Salli, Sara, Sari
- 20 p. Maaret, Maarit, Margareeta, Marketta, Reeta, Reetta
- 21 p. Hanna, Hanne, Hannelle, Jenna, Jenni, Johanna, Jonna
- 22 p. Leena, Leeni, Lenita, Matalena
- 23 p. Oili, Olga
- 24 p. Kirsi, Kirsti, Krista, Kristiina, Tiina

kuussa parin päivän välein.

Kristiina oli roomalainen alkukristillinen lapsipyhimys, joka antoi nimen kristityille. Maria oli puolestaan kotoisin Magdalasta, mistä muodostui Magdalenan nimi.

Harvinaiset naispyhimykset

Koska naispyhimyksiä oli niin vähän, huomiota herätti kaksi kirkkomessua samalla viikolla naisten kunniaksi. Pyhistä naisista on jäänyt historian kirjoihin vähän tietoa.

"Naispyhimysten elämäkertojen mukaan he ovat eläneet ikään kuin miesten elämää", sanoo kulttuuritutkija Seppo Knuuttila.

"Karkelissa tarinoissa kerrotaan, kuinka he vasta roviolla paljastuivat naisiksi."

1600-luvun Suomessa ryhdyttiin tekemään ikuisia kalentereita virsikirjan yhteyteen. Joka viikonpäivälle py-

rittiin merkitsemään jokin nimi. Saaran ja Marketan päivät merkittiin heinäkuulle.

Saara-nimen alkuperä on hepreassa ja se merkitsee ruhtinatarta. Kreikankielestä peräisin oleva Marketta tarkoittaa helmeä.

1700-luvun puolivälissä Johanna korvasi kalenterissa olleen noudon Pradex-nimen. Johannon taustalla on hepreankielinen Hannah, suomeksi armo.

Satakunta vuotta myöhemmin kalenteriin lisättiin Olga, joka sysäsi syrjään Apollinariuksen. Olga oli venäläinen muoto pohjoismaisesta Helga-nimestä. Näin heinäkuussa oli kuusi naisen nimipäivää perästyksen.

Täysi viikko syntyi, kun Fredrikin rinnalle otettiin Fredrika. Riikka korvasi nämä nimet vuonna 1950. Nimi merkitsee maallista rauhanruhtinasta.

Kerran vuodessa viikko naisille

Vaikka naisten viikko on rakennettu keinotekoisesti vuosisatojen kuluessa, miesten yhteiskunnassa naisilla on ollut tarve nousta esille.

Knuuttilan mukaan naisten viikkoa voi ajatella nurinkäännettynä aikana, jolloin kaikki tehdään toisin. Kuvielman mukaan maailma

kääntyy väärinpäin.

Karjalassa ja Inkerissä vietettiin aikoinaan naisten juhlaa. Niissä naiset käyttäytyivät miesten tavoin, sillä juhliin liittyi poikkeuksellisen runsasta alkoholin käyttöä ja rivoja puheita.

Miesten kustannuksella laskettiin leikkiä.

Naiset osoittivat, että he hallitsevat maailmanmenon. He kykenevät ylittämään sukupuolten välisen rajan. Kansanperinteessä heistä kerrotaan akka ukon töissä -satuissa.

"Kun sukupuolet vaihtavat rooleja, saattaa paljastua kaikkein tarkimmin varjeltu salaisuus: sukupuolten ero", Knuuttila sanoo.

Nyky-Suomessa ei ole juurikaan juhlaa, joita viettävät vain toisen sukupuolen edustajat. Naisten viikolla voi olla toisin.

KIRSI TAMMINEN
(Demari)

Tanssit

Saiman Puistossa

Lauantaina
heinäk. 25. p:nä
klo 8 - 12 illalla

&

Lauantaina
elok. 1. p:nä
klo 8 - 12 illalla

Dori Wells soittaa

Kaikki tervetulleita!

Finnish Center
at Saima Park

Järjestämme matkoja
Floridaan ja
Suomeen ja
minne tahansa maailmassa

Puhumme suomea

GIT MATKATOIMISTO

69 Main St. Leominster
Puh. 537-4536

Video muunnokset

Suomi <—> USA \$25-kasetti

Myös 15 Suomen sodat dokumenttielokuvaa \$35kpl.
Talvi- jatko- ja Lapinsota. Helsinki, Viipuri sodan jaloissa,
Suomen YK-joukot, Vapaussota, Mannerheim
Almadine Ltd. (Matti) Tel/Fax 1-203-438-1890

Kaikenlaisia vakuutuksia... Puhutaan Suomea

NIEMI INSURANCE AGENCY, INC.

135 Main Street, P.O. Box 449
Välitetään myös kiinteistöjä

Westminster, MA
Puhelin 874-2921

HUHTALA OIL CO.

198 PATRIOTS ROAD, EAST TEMPLETON

- Our own service department to our customers
- New customers always welcome
- Our third generation

CALL 632-1221

Our service area is from North Rutland to Orange

Ukkoselta ja salamoilta kannattaa suojautua

Ukkoselta ja salamoinnilla on syytä suojautua. Television, radion ja tietokoneiden johdot kannattaa ottaa irti pistoikkeistaan ja muutenkin on suositeltavaa välttellä sähkölaitteita ja niiden käyttöä. Ikkunoiden äärellä salamointia ei kannata ihailla vaan ilmojen selkeästä voi odotella kesemmällä huonetta.

Puhelimen soidessa muutaman soiton odottelu on suositeltavaa, sillä salama saattaa helisytellä puhelinvälilinjaa pitkin. Kännykän käyttö on ukkosennalla luultavasti turvallisempaa kuin tavallisen lankapuhelimen.

Puun alla alttiina salamaniskulle

Polkupyörällä ei myrskyä suositella paettavan eikä sateenvarjoakaan ole hyvä käyttää, sillä meteliesineet saattavat houkutella salaman luokseen ikävin seurauksin. Jos kuitenkin jää huonon ilman yllättämäksi luonnon keskelle, niin kannattaa välttää aukeita paikkoja ja korkeita puita. Puiden alla saattaa itsensä salamaniskulle alttiiksi. Parasta olisi odotella myrävän talttumista kyykkyasennossa, kumisaappaat jalassa, suojaisessa paikassa.

Meteorologien ohjeiden mukaan uintia, veneilyä ja golfin peluuta pitää niin ikään harkita. Autotiljat voivat ukkosennalla ajaa rauhassa määränpäähänsä, sillä kun ikkunat ovat kiinni, niin salamatkin jäävät ulkopuolelle.

Väinö Tanner – suomalaisen kansankodin rakentaja

Kirjoittanut Ylermi Runko

Ylermi Runko, Elannon entinen pääjohtaja, piti ohjelmat luennot 9. – 12. heinäkuuta järjestetyillä FinnFest USA '98 juhlilla Gorhamissa Maines-
sa.

Aloitin tämän puheenvuoron Väinö Tannerista, vaikka hän on ollut pois keskuudestamme jo vuodesta 1966 eikä hänellä ole mitään kosketuskohtaa 30 vuotta myöhempiin tapauksiin Suomen talouselämässä. Hän oli kuitenkin erityisen hyvin tunnettu suomalainen, jonka elämäntyötä meidän on edelleenkin kiitettävä vapaasta ja itsenäisestä isänmaastamme.

Väinö Tanner tunnetaan edelleenkin tämän päivän Suomessa. Siitä hyvänä osoituksena on seminaari, joka järjestettiin Helsingissä maaliskuussa tänä vuonna ja jossa puhujina ja Tannerin elämäntyön arvostajina esiintyivät mm. entinen tasavallan presidentti Mauno Koivisto ja entinen pitkäaikainen pääministeri Kalevi Sorsa. Työväentalon juhlasali oli ääriään myöten täynnä varttunutta väkeä, joka oli kerääntynyt kuulemaan arvioita Tannerista ja hänen saavutuksistaan kolme vuosikymmentä poismenon jälkeen.

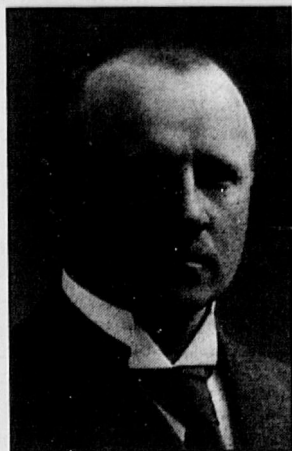
Väinö Tannerin elämäntyö oli kaksijakoinen. Hän oli poliitikko ja talousmies. Hän oli neljä vuosikymmentä kansanedustajana, kymmen vuotta sos.dem. puolueen puheenjohtajana, lisäksi ministerinä ja eturivin vaikuttajana työväenliikkeessä.

Väinö Tanneria voidaan myös luonnehtia rauhanmieheksi. Hän vetäytyi syrjään kansalaissotaan 1917 johtaneesta kehityksestä. Tuon onnetoman sodan jälkeen hän jälleenrakensi työväenliikkeen Suomessa. Hänen toimintansa auttoi palauttamaan demokraattiset oikeudet hävinneelle osapuolelle, suomalaiselle työväestölle.

Hän taisteli voimakkaasti kommunistien pyrkimyksiä vastaan 1920–30-luvuilla estäen ammattiyhdistysliikkeen luisumisen kommunistien käsiin. Samoin hän vastusti äärioikeiston valta pyrkimyksiä ja pystyi pitämään suomalaisen yhteiskunnan demokraattisena. Meillä ei syntynyt Baltian maista tunnettuja oikeistoryhmittymiä, jotka 30-luvun kriisissä helpottivat Neuvostoliiton toimeenpanemaa väkivaltaista Baltian maiden miehitystä.

Väinö Tanner oli Suomen rauhanneuvottelijana yhdessä Paasikiven kanssa Tartossa 1920, jolloin solmittiin rauha Suomen ja Neuvostoliiton välille kansalaissodan jälkeen. Hän onnistui 1930-luvulla vakiinnuttamaan työväestön sosiaalista ja taloudellista hyvinvointia, mm. Kansaneläkelaitos perustettiin ja aloitti toimintansa 1937.

Hän uskoi rauhaan syksyllä 1939, koska meillä oli hyök-

Väinö Tanner

käämättömyyssopimus Neuvostoliiton kanssa ja Hitlerin Saksan Euroopanjakoa eli Molotov-Rippentropp -sopimusta emme tunteneet. Väinö Tanner vaikutti voimakkaasti siihen, että suomalainen työväestö taisteli yksimielisesti venäläisiä vastaan ja pystyimme säilyttämään maamme itsenäisyyden. Suomesta ei tullut kansandemokratiaa.

Tämä oli venäläisten ja kommunistien suunnitelmien se Tannerin virhe, joka vei hänet sotasyllisyysoikeuden eteen ja vankilaan viideksi vuodeksi. Vankilasta vapauduttuaankin hän oli venäläisten ja kommunistien silmissä persona non grata.

Väinö Tanner oli myös talousmies. Hän rakensi Suomen kansalaissodan jälkeen työväenliikkeen hallitseman osuustoimintaliikkeen eli ns. E-liikkeen, joka paitsi vähittäiskauppaa ja tukkukauppaa toimi mm. vakuutus- ja rakennusaloilla.

Osuustoimintaliikkeen menestys 1920- ja 1930-luvuilla oli Suomessa erinomainen. Se oli ensimmäinen yhtenäisesti johdettu kauppa- ja tukkukauppa, joka valtasi markkinaosuuksia yhdessä SOK-ketjun kanssa. Osuustoimintaketjujen markkinaosuus nousi 1950 jo yli 40 prosenttiin koko maassa. Yksityisen sektorin kaupalliset kilpailijat ryhmittäytyivät uudelleen ja rakensivat keskusliikejärjestelmän, joka toimi samalla tavalla kuin osuustoiminnalliset keskusliikkeet. Osuusliike Elannon toimitusjohtajana Väinö Tanner toimi 1915–46.

Ajatus muistomerkistä Väinö Tannerille syntyi hänen 100-vuotissyntymäpäivänsä vieton yhteydessä eli 1981. Jo pelkkä ajatus herätti runsaasti keskustelua. Oli täysin varmaa, että venäläiset suhtautuivat aloitteeseen kielteisesti. Samoin kommunisteille ajatus oli mahdoton hyväksyä.

Elannon hallinnossa oli kommunisteilla avoimien vaalien kautta n. kolmanneksen painoarvo. Lähdimme kuitenkin siitä, että Väinö Tannerille voitaisiin patsas pystyttää hänen mittavien osuustoimintaliikkeeseen kohdistuvien saavutustensa perusteella. Paikkakin olisi sopivasti Elannon pääkonttorin edessä sijaitsevan urheilu-

kentän kulmauksessa.

Esitimme asiaa ensin Elannon hallintoneuvoston puheenjohtajalle, Suomen Pankin pääjohtaja Mauno Koivistolle, josta tuli tasavallan presidentti 1982. Koiviston vastaus oli hyvin selvä ja yksinkertainen: "Kyllä Tanner on patsaan ansainnut."

Siis tuumasta toimeen. Osuustoimintayritykset muodostivat työryhmän, joka lähti hanketta toteuttamaan. Ensimmäinen hankimme Helsingin kaupungin hyväksynnän patsaan sijoituspaikalle, joka on kaupungin oimistamaa maapohjaa. Sitten järjestimme tukkilipailun kuudelle nimekkäälle suomalaiselle kuvanveistäjälle. Kilpailun voitti kuvanveistäjä Kari Juva, joka sitten myös teki työn.

Patsas edistyi suunnitelmien mukaan. Paljastuspäiväksi ajateltiin Elannon syntymä- ja perustamispäivää, joka oli lokakuun 15. Kun tämä tuli tietoon, alkoi lehtikirjoittelu ja mielenilmaisujen esittäminen kommunistien taholta.

Syksy 1984 oli samalla Su-

men sodan ja välirauhan syksy. Kehiteltiin ideaa ja kysymystä, miten sotaansyylisen Tannerin patsasta voidaan edes ajatella paljastaa samaan aikaan, kun välirauhan juhla vietetään ja mitä Itä-Karjalan asukkaat mahtavat sanoa, että "valkosuomalaisen" juhla vietetään samanaikaisesti.

Paljastusjuhlan valmistelu sai aina vain omituisempia muotoja. Saimme paheksuvia terveisiä Neuvostoliiton suurlähetystöstä, jotka olivat patsaan paljastamiselle kielteisiä. Huippu saavutettiin, kun sos.dem. puolueen tiedotuspäällikkö Lauri Sivonen toi Moskovasta terveisiä herra Stepanovilta, jossa pidettiin patsaan paljastusta sodan 40-vuotismuistojen keskellä sopimattomana.

Niinpä päätimme Koiviston kanssa, joka oli silloin pääministeri, siirtää valmiin patsaan paljastusta 12. maaliskuuta 1985, joka oli Väinö Tannerin syntymäpäivä, eikä voi sisältää mitään kannanottoa Suomen ja Neuvostoliiton

suhteisiin. Näin päätettiin ja näin tapahtui.

Paljastusjuhla onnistui erinomaisesti. Väkeä oli paikalla tuhattamäärin. Taistolaiset kommunistit, ne todelliset "stalinistit" yrittivät tilaisuutta häiritä törkylippuja jakamalla, mutta muuten kaikki sujui hyvin.

Mauno Koivisto joutui menemään Moskovaan pääsihteeri Konstantin Tsernenkon hautajaisiin, mutta rouva Koivisto oli mukana, samoin muu valtakunnan korkeajohto. Merkille pantavaa oli lisäksi, että usea idänkauppaa harjoittava liikkeenhoitaja oli tilaisuudesta poissa. Ei uskallettu olla avoimessa ristitilanteessa neuvostoliittolaisten kaupakumppanien kanssa. Niin raskas oli venäläisten painostus vielä siinä vaiheessa.

Aika on nyt rauhoittunut. Neuvostoliitto on hävinnyt historian hämyyn, mutta Tannerin patsas on paikallaan suomalaisten kunnioittamana ja arvostamana.

Eräitä näkemyksiä Suomen pankkikriisistä 1990-luvun alussa

Kirj. Ylermi Runko

Se taloudellinen romahdus, joka Suomea kohtasi 1990-luvun alussa, oli uskomaton vastoinkäyminen. 1980-luvun nousukausi leikkautui kerralla. Vertaisin suomalaisen yhteiskunnan vastoinkäymisiä toiseen maailmansotaan ja Karjalan kansan pakkosiirtoon.

Vanhon kokemusperäisten lukujen perusteella voisi sanoa, että nousukausi leikkautui lokakuussa 1989. Siitä alkaen vähittäiskaupan kasvuvuodet kääntyivät miinukselle. Viisi vuotta kesti tätä alamäkeä, kunnes nyt ovat asiat parantumassa, vaikka joka suhteessa ei ole vanhoja hyviä aikoja tavoitettu ja tuskin tavoitetaankaan.

Vertaisin parilla luvulla Suomea kohtannutta onnettomuutta. Meillä oli pahimmillaan 500,000 työtöntä. Sodan jälkeen meillä oli 410,000 Karjalan pakolaista asutettavana. Sodan jälkeen jouduimme maksamaan Neuvostoliitolle 300 miljoonaa US dollaria kullassa vuoden 1937 hintatason mukaan. Se tekee nykyrahassa 30 miljardia markkaa.

Kun lasketaan vertailu kansantulon volyymin mukaan, niin 1990-luvun volyymin mukaan sotakorvaukset rasittivat meitä 80 miljardin Suomen markan verran. Tämä on vastaava summa, jonka pankkikriisi pahimmillaan leikkasi meidän hyvinvoinnistamme. Tällä tavoin tulokitsisin sitä mitä Suomessa todellisuudessa tapahtui.

Tähän kaikkeen vaikutti vielä Neuvostoliiton romahdus, joka vei pohjan Suomelle

edullisesta Neuvostoliiton kaupasta. Kauppa, joka parhaimmillaan vastasi 20 prosenttia meidän viennistämme, putosi 3–4 prosenttiin. Sen tilanteen uudelleen rakentaminen on vaatinut lähes 10 vuoden työn. Nyt Venäjän kauppa on 8–9 prosenttia koko viennistämme.

Pankkikriisinhän te tunnette täällä USA:ssakin varsin hyvin. Teillä oli oma säästöpankkikriisimme (savings and loans) presidentti Reaganin aikana 1980-luvulla. Pahimmat vuodet olivat 1982–83. USA:n valtiovaltaa ja senaattia tarvittiin apuun tästä kriisistä selviämiseen. Palautan mieleen presidentti Bushin pojan, Neil Bushin, joka oli eräs merkittävä säästöpankkijohtaja.

Ilman valtion tukirahoja ei tästä kriisistä olisi USA:ssa selvitetty. Suomalainen pankkikriisi oli sukua tällä ilmiöllä, ja meillä kriisi alkoi säästöpankkisektorilla.

Ilmeistä on, että Suomessa 1969 tapahtunut pankkikriisin muutos avasi säästöpankeille mahdollisuuden osallistua yritystoiminnan rahoitukseen aikaisempaa voimakkaammin, ja näin luotiin edellytykset sille kehitykselle, joka kulminoitui pankkikriisiksi.

Näkyvä merkki kriisistä kirjattiin, kun Suomen Pankki joutui 19. syyskuuta 1991 otamaan SKOP:in eli säästöpankkiryhmän keskuspankin haltuunsa voidakseen turvata säästöpankkiryhmän toiminnan jatkumisen. Pankkikriisi oli nyt tosiasia, joka levisi myös muihin pankkeihin ja

elinkeinoelämään kokonaisuudessaan yhdessä Neuvostoliiton romahduksen aiheuttaman viennin putoamisen kautta. Lama-aika Suomessa oli alkanut.

Työttömyyslukuihin oli vaikuttanut voimakkaasti pankkien konttoreiden karsinta. Pankkitoimihenkilöitä oli kritisin alkaessa 45,000. Nyt heitä on 18,000. Tämä esimerkiksi Suomen työttömyyden rakenteesta.

Pankkikriisi vei syövereihin myös ns. "punapääoman", jolla Suomessa ymmärretään työväenliikkeen hallitsemia yritystoimintaa. Sitä olivat työväen säästöpankit, osuusliikkeet ja osuustoiminnan ympärille ryhmittyneet tai osuustoiminnan omistamat yritykset. Näiden yritysten johto oli yleensä vahvoissa sidosissa vasemmistolaisiin poliittisiin päättäjiin. Osuusliikkeissä korkein päättävä elin, edustajisto, valittiin pluitusten tunnusten alla käydylä vaaleilla.

Kun vasemmistopuolueet näin käyttivät korkeinta valtaa, niin "punapääomä" oli ymmärrettävä nimi. Tämä yritystoiminta oli syntynyt vuosisadan alusta lähtien, kansan poliittisen heräämisen mukana. Tämän yritystoiminnan keskeisenä vaikuttajana oli toiminut Väinö Tanner, jonka patsashankkeesta olen edellä jo puhunut.

STS-pankki eli Suomen Työväen Säästöpankki, syntyi 1970-luvun alussa, kun eri puolilla maata sijainneet työväen säästöpankit fuusioitiin yhdeksi pankiksi. Ka-

seuraavalle sivulle

edellisiltä

sinotalouden hengen mukaisesti STS-pankkiin ryhdyttiin muuttamaan osakeyhtiöksi.

Jotta tällainen yritysmuodon muutos olisi ollut mahdollinen, piti eduskunnan säätää erikoislaki, jolla periaatteessa säätiömuotoinen säästöpankki, joka oli tallettajansa omistama, voitiin muuttaa osakeyhtiöksi, jonka osakkeet jaettiin edustajiston vaalitulosten mukaisesti SDP:n (sosialidemokraatit) ja kommunistien omistamille kahdelle säätiölle. Yhtiömuodon muutoksen jälkeen pankki meni myös pörssiin ja myi osakkeita muillekin. Päätösvalta pysyi kuitenkin tiukasti kahden säätiön omistuksessa.

Eduskunta hyväksyi lain muutoksen 1989 ja sen jälkeen alkoi STS-Pankki Oy toimintansa. Uuden pankin toimintapolitiikkaa muutettiin. Säästöpankki ryhtyi hankkimaan yritysasiakkaita. Elettin nousukauden viimeistä vaihetta. Muiden pankkien hylkäämiä velallisia saatiin helposti asiakkaita. Rahaa voitiin lainata ulkomailta ja "jakaa" edelleen.

Pari ensimmäistä vuotta oli vahvan kasvun aikaa. Lama leikkasi kuitenkin siivet STS-Pankinkin asiakkailta. Epävarmoja saatavia ja luottotappioita kertyi laariin odottamattoman runsaasti. Pankin pääjohtajana muutosvaiheessa toiminut Ulf Sundqvist siirtyi SDP:n (sos.dem. puolueen) puheenjohtajaksi. Hän oli vanha poliitikko, entinen kansanedustaja ja useaan otteeseen ministerinä ollut tekijä.

Pankin maksuvalmius kiristyi ja 24. marraskuuta 1992 KOP osti STS-Pankin osakekannan pääomistajilta. STS-Pankin toiminnot yhdistettiin KOP:n toimintoihin. Konttorit yhdistettiin, ja niin STS-Pankki hävisi katukuvasta.

Lopputuloksena oli myös sarja oikeudenkäyntejä, joissa vaadittiin korvauksia entisen STS-Pankin johtokunnan jäseniltä tappioita tuottaneista lainapäätöksistä. Oikeudenkäynti kesti eri asteissa yhteensä vuosia.

Poliittinen skandaali syntyi viime vuonna, kun pääjohtaja Sundqvistille ja johtoryhmälle tuomittu 26 mm:n korvaus aleni korkeimmassa oikeudessa 9 mm:aan ja siitä valtion edustajat panivat sovittelematoksen mukaan maksuun vain 1,5 mm. Eduskunta pohti vielä tänäkin päivänä, mikä olisi oikea ratkaisu täysin poliittiseksi muuttuneessa asettelussa.

E-osuusliikkeet ja Keskuosuusliike OTK fuusioitiin 1983 yhdeksi kokonaisuudeksi, EKA-yhtiöksi. Tätä päätöstä edelsi vuosia jatkunut poliittinen kiistely. Osuusliikkeiden taloudellinen kehitys oli ollut jo vuosia epätydyttävä. Pääosa vähittäiskauppatoiminnasta oli tappiollista. Osuusliikkeitä tuettiin Keskuosuusliike OTK:n toimesta taloudellisesti tilin-päätöstukea maksamalla. Tällä tavalla toiminta oli jatkunut vuosia.

Talouden kiristyessä oli pakko tehdä suunnitelmia

uudelleenorganisoinnista. Poliittisten puolueiden tuella syntyi linjaveto yhteisestä koko maan käsittävistä suurliikkeistä, jossa vähittäiskauppa ja tukkuliike yhdistettiin yhdeksi kokonaisuudeksi. Yhteinen kokonaiskate olisi käytettävissä kustannusten kattamiseen. Toimintaa voitiin aloittaa uudella ohjelmalla 1983.

Osuusliike Elanto - Helsingin seutu - jäi pois tästä yhtymisestä värikkään kamppailun jälkeen. Valta E-liikkeessä, johon kuuluivat myös vakuutusyhtiö Kansa ja rakennusliike Haka, oli keskitetty EKA-yhtymälle, joka myös omisti em. yritysten osake-enemmistön useiden muiden erillisten tytäryhtiöiden lisäksi.

Tappiollisten yritysten yhdistäminen aiheutti merkittäviä vaikeuksia EKA-konsernissa, joiden kattaminen vaati useamman vuoden tuloskehityksen. Kaiken lisäksi myynti ja toiminta ei kehittynyt suunnitelmien ja tavoitteiden mukaisesti. Jouduttiin sulkemaan satoja myymälöitä, irtisanomaan tuhansia toimihenkilöitä, ja se rasitti koko yritystä. Niin kauan kuin nousukausi jatkui, ongelmat hoidettiin ottamalla lisää velkaa sekä kotimaasta että ulkomailta.

Rasitteeksi nousivat myös Kansa-yhtiö ja Haka-konserni, mutta niistä jäljempänä. Lama katkaisi lopullisesti EKA-yhtymän kantokyvyn ja 23. lokakuuta 1993 yhtymä oli luovutettava pakkosaneraukseen.

Kriisin viimeinen vaihe oli säästökassatoiminnan kariutuminen. Huonojen uutisten vaikutuksesta tuhannet tallettajat nostivat myymälöitten kassoista talletuksensa, ja sitä ei kokonaisliikviditeetti kestänyt. Pankit eivät enää olleet halukkaita luottotamaan lisää EKA-yhtymää, kun olivat itsekin laman aiheuttamassa kaaoksessa. Mm. KOP:n saatavat ja vastuut koko EKA-yhtymältä nousivat 6 miljardiin markkaan. Kun ao. pankilla oli samankaltaiset vastuut myös toiselta EKA:n kanssa kilpailevalta kaupan ryhmittymältä eli Tuko-yhtymältä, oli KOP liian raskaasti sidottu maan vähittäiskaupan kriisiin. Tämä oli omiaan syventämään pankkikriisiä.

Rajujen saneerausleikkausten jälkeen, jolloin valtio esim. maksoi EKA:n säästökassojen tallettajien saatavat ja velkojat antoivat anteeksi n. 3 miljardia markkaa EKA:n velkoja, yhtymä voi jatkaa toimintaansa vähittäiskaupassa Tradeka-nimellä. Toimintaedellytykset ovat nyt selvästi parantuneet.

E-liikkeen kriisin lähtökohdista ja samalla eräänä Suomen pakkikriisin aiheuttajana pitäisin kuitenkin sitä kehitystä, joka alkoi Kansa-yhtiön seikkailulla USA:n vakuutusmaailmassa. Kansa-yhtiö muutettiin keskinäisestä vakuutusyhtiöstä (vakuutustusten ottajien omistama) varsinaiseksi osakeyhtiöksi 1978, ja 1980-luvun alkuvuosien alkoi varsinaisen seikkailu USA:ssa.

Kansa-yhtiö lähti mukaan meksikolaisen Rodrigo Rochan omistamaan Clarendon-yhtiöön. Ensimmäinen hankittu yhtiöstä 22 prosentin viipale, sitten jo kolmannes yhtiöstä. Yhtiö oli erikoistunut jälleenvakuuttamiseen sekä vastuuvakuutusten myöntämiseen yrittäjille, kuten lääkäreille, jursteille, insinööreille, arkkitehteille jne.

Ensimmäisten vuosien kehitys vastasi suunnitelmia. USA:n toimintoja kuitenkin laajennettiin. Clarendonille perustettiin tytäryhtiö Atlantic Capital, jonka erikoisuutena oli lainata USA:n kunnilta rahaa alhaisella korolla ja niillä rahoilla ostettiin ns. roskapapereita (junk bond). Atlantic Capitalin taustahenkilöinä oli mm. Mike Milken, Guy Dove ja Per Wedwick, jotka ovat täällä USA:ssa tulleet tunnetuiksi pörssiennusteista.

Ongelmat syntyivät, kun USA:n pörssit romahtivat lokakuussa 1987. Atlantic Capitalin taustana oli Kansa-yhtiön hyvä riskiluokitus. Lokakuun pörssiromahdus oli Kansa-yhtiön ongelmien alku. Romahdus toi Kansalle 100 miljoonan dollarin tappion, jonka Kansa-yhtiö joutui maksamaan takausten perusteella.

Tämä kriisi johti siihen, että EKA-yhtymä joutui pumppaamaan Kansa-yhtiöön 1,0 miljardi Smk:aa uutta virheetöntä rahaa. Tämä oli sijoitus, jolle ei saatu mitään korkotuottoa. Arvioisin, että tämä oli se sijoitus, joka katkaisi EKA-yhtymän kantokyvyn ja johti aikanaan EKA:n saneeraukseen.

Eero Rantala (Ekan toimintajohtaja) on itse julkisuudessa kertonut, että Kansa-yhtymän USA:n seikkailu maksoi omistajalle eli EKA-yhtymälle kaikkiaan 4,0 Mrd markkaa. Sellaisia rahojia ei vähittäiskaupalla pystytty ansaitsemaan.

Amerikan valloitus oli epäonnistunut. Toimitusjohtaja Erkki Pesonen joutui lähtemään, mutta onnettomat sitoumukset jäivät. Vakuutusyhtiön jälleenvakuutusriskit ovat hyvin pitkäikäisiä. Kymmenen vuottakin saattaa olla tällaisen riskin kesto aika. Kansa-yhtiöiden tilanteen jatkuva heikentyminen sekä suomalaisten pankkien joutuminen yhä syvemmälle omaan pankkikriisiin johti lopulta 29. joulukuuta 1994 Kansa-yhtiöiden konkurssiin. Se oli ainoa keino katkaista jälleenvakuutussidokset. Emo-EKA oli kaatunut vuotta aikaisemmin.

Mitä tapahtui Rakennuskunta Hakassa? Haka oli aloittanut toimintansa 1930-luvulla. Sen ensimmäinen mittava työmaa oli ollut rakentaa olympiakylä Helsingin olympialaisissa 1940 varten. Näistä kisoista ei tullut kuitenkaan mitään, kun toinen maailmansota puhkesi ja kisat peruutettiin. Olympiakylä Helsingin Käpylässä valmistui kuitenkin sopivasti 1939-40, jolloin sinne voitiin sijoittaa Karjalasta pakkosiirrettyä kansaa.

Haka kasvoi ja menestyi rakentajana. Merkittävää oli Hakan rakentaminen rajan pinnassa Neuvostoliiton puolella. Suomen ja Neuvostoliiton valtioiden keskeisten sopimusten perusteella suomalaiset rakensivat teollisuutta ja asutuskeskuksia Venäjän Karjalaan. Tunnettuja ovat Svetogorskin ja Kostamuksen työmaat. Ne osoittautuivat myös taloudellisesti varsin tuottoisiksi.

Rajantakaiseen rakentamiseen lähtiessämme emme osanneet arvioida oikein suomalaisen rakennuttajan ja rakennusmiehen tehokkuutta. Kun toimitettiin muutama kymmenen kilometriä rajan pinnasta, niin Suomen puolelta löytyi tukivarastot ja väen saanti oli helppoa. Työn tuottavuus oli hyvä, ja työmaat jättivät erittäin hyvän tuloksen. Hakan lisäksi siellä olivat rakentajina kaikki suuret suomalaiset rakentajat.

Saadut voitot kotiutettiin. Niillä ei kuitenkaan ollut siunausta isänmaalle. Suomalaisen verotuskäytännön vuoksi voittovarat oli sijoitettava aliarvostuskelpoiseen omaisuuteen, jotta verot voitaisiin välttää. Näin syntyi 1980-luvulla todellinen rakennuskelpoisen maan ylikysyntä.

Tonttien arvot ryöstäytyivät käsistä ja väittäisin, että tämä kehitys oli yksi tekijä siihen pankkikriisiin, joka meidän kohtasi 1990-luvun alussa. Liian paljon pääomia oli sidottu rakennusmaahan ja kun maan hinta nousi jatkuvasti, niin pankit varsin kevytmielisesti rahoittivat tällaisia hankkeita.

Tämä on yleinen kommentti, eikä koske vain Haka-yhtymää. Rakennusmaan ylläostus ja ylläpitoaminen oli merkittävä pankkikriisin syy ja aiheutti myöhemmin kymmenien miljardien tappiot, kun sijoitukset osoittautuivat arvottomiksi. Haka oli tässä kilpajuoksussa innolla ja menestyksellä mukana.

Ajan hengen mukaisesti Osuuskunta Haka muutettiin osakeyhtiöksi ja tarkoitus oli mennä pörssiin, mutta tämä hanke myöhästyi ja aika ajoi Hakan ohi. Lama leikkasi myös Hakan siivet. Rakennustyömaat Venäjällä olivat valmiit. Uusia töitä ei löytynyt ja rahat oli sidottu verotajaa peläten ylihinnoitettuihin tontteihin.

Venäjällä alkoi uusi rakentamisen buumi, kun venäläiset tyhjensivät Itä-Saksan ja siellä olleille kolmelle sadalle sotilaille oli rakennettava asunnot ja kasarmit Venäjälle. Alkoi sotilaskyllien rakentamisen kausi. Nämä rakennettiin ns. saksalaisrahoituksella.

Haka sai runsaasti työmaita eri puolilta Venäjää. Koska Haka oli käytännössä EKA-yhtymän tytäryhtiö, niin yhteiskassaperiaate johti siihen, että sotilaskyllien ennakot olivat EKA:n kassassa ja EKA:n likviditeettivaikeudet ajoivat myös Hakan vaikeuksiin, ja niin yhtiö joutui hakemaan konkurssia 15. huhtikuuta 1994. Kierre siis jatkui.

Ylermi Runko

Hakan toimintoja pyrittiin myös viemään ulkomaille, koska Suomessa rakentamisen markkinat supistuivat. Nousukauden viimeisessä vaiheessa 1988 Haka osti itselleen sillanpään USA:sta hankkimalla omistukseensa The DeMars Corporationin Indianapolista. Tämän yhtiön puitteissa suunniteltiin ja hieman rakennettiinkin Riverpoint-projektia Jeffersonin kaupungissa Indianassa. Tämä hanke jäi pahasti kesken Hakan kriisin puhjettua. Vielä tänä päivänäkin hankkeen toteutusvastuut ovat riittävinä avoimina Jeffersonin kaupungin ja suomalaisen taikamiehen, vanhan SYP-pankin välillä.

Olen edellä kuvannut eräitten "punapäöman" yhtiöiden tilanteen ennen ja jälkeen pankkikriisin Suomessa. Kaikki mitä olen esittänyt on perustunut omiin käsityksiini tai julkisuudessa olleisiin tietoihin. Olen ollut itse jo kahdeksan vuotta eläkkeellä, joten mittaan ajankohtaisia sisäpiirittöjä ei minulla voi olla. Pankkikriisistäkin voin esittää vain yleisiä huomioita. Näillä "punapäöman" ongelmilla on ollut kuitenkin syvälinnainen vaikutus pankkikriisiin lama-Suomessa.

Esittäisin oman lyhennetyn versioni mitä todella tapahtui. EKA:n romahduksen kuvaisin seuraavasti. Kansa-yhtiön uusi toimitusjohtaja Erkki Pesonen toi yhtiöön toimintatavan ajatuksen. Kansan yhtiön merkittäviä taseitusvarauksia voidaan käyttää toiminnan laajentamiseen ja yhtiön riskiluokituksen parantamiseen.

Näin tapahtui, mutta Kansa-yhtiön pahoin tappiollinen tuloskehitys ajoi puolestaan EKA-yhtymän vaikeuksiin ja yhdessä Hakan ongelmien kanssa kaatoi EKA-yhtymän. Ajallisesti EKA kompastui ensin säästökassaliikviditeettiongelmaan, mutta ongelmat tulivat käsin kosketeltaviksi Kansan ja Hakan kautta, jotka kaatuivat myöhemmin.

"Punapäöman" ongelmat olivat KOP-pankille liian paha pala purtavaksi, varsinkin kun KOP:lla oli samaan aikaan Tukon eli kaupan neljänneksen ketjun tappiot rahoitettavanaan. Näiden kaupallisten asiakkaitten ongelmat, joihin kuului lisäksi Hankkija, Polar ja Puolimatka, oli KOP:lle liian.

Tämän voi yksinkertaistaa väittämällä, että "punapäöma" kaatoi "sinivalkean" pääoman ja ajoi sen ruotsalaisten syyliin eli SYP:n helmoihin. Nythän meillä on Suomessa aivan uusi kehitysvaihe, kun Merita-pankki jatkuu takasivulla

*The Finnish-American***RAIVAAJA****Väinö Tanner - a founder of Finnish democracy**

By Ylermi Runko

I would like to start by telling you about Väinö Tanner, even though he passed away as early as 1966, and has nothing in common with events in the Finnish economy now 30 years later. He was, however, a very well-known Finnish statesman. We owe a great deal to his life's work, and are much obliged for his achievements and contribution to our free and independent country.

Väinö Tanner is still known in Finland today. A clear indication of this was a seminar arranged in Helsinki in March this year. Mauno Koivisto, the former president of the Republic of Finland, and Kalevi Sorsa, the former prime minister, were among the speakers presenting their opinion and views of Väinö Tanner. The community hall was full to the brim with middle-aged and elderly people, gathered to hear what these eminent lecturers had to say about Tanner and his achievements 30 years after his death.

Väinö Tanner's life's work was split into two parts. He was a politician and an economist.

For four decades he was a member of parliament and for ten years chairman of the Social Democratic Party. He also held offices as minister and opinion leader in the labor movement.

Väinö Tanner can also be characterized as a man of peace. Especially in 1917 he did not want to get involved in events leading to the civil war. He reconstructed the labor movement in Finland after that unfortunate war. Due to his efforts, democratic

rights were restored to the defeated party, the Finnish workers.

He opposed strongly the communists in the 1920s and 1930s, and he is to be thanked for the fact that the trade union movement did not become overwhelmed by the Communists.

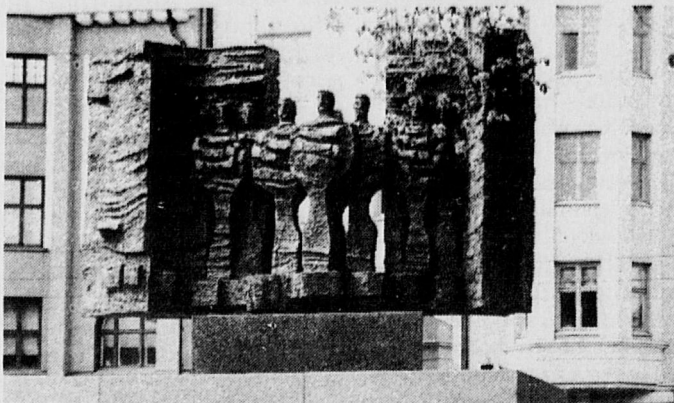
He also opposed the aspirations of the extreme right to take over, and managed to keep society democratic. Right-wing coalitions known in the Baltic countries did not exist here. These coalitions contributed to the violent occupation of the Baltic countries by the Soviet Union in the crises in the 1930s.

Together with Paasikivi, Väinö Tanner was Finland's peace negotiator in Tartu in 1920, when peace was concluded between Finland and the Soviet Union after the civil war.

Tanner, especially, managed to establish to social and economic welfare of the working population. As an example of this, the National Pensions Institute was founded and started its operations in 1937.

He believed in peace in autumn 1939, because Finland had concluded a non-aggression pact with the Soviet Union. We were not aware of the splitting of Europe in Germany or the Molotov-Ribbentrop-pact during Hitler's era.

Väinö Tanner strongly contributed to the fact that Finnish workers by common consent fought against Russians, and Finland managed to maintain its independence. Finland did not become a people's democracy. According to the Russians and the

Väinö Tanner statue

Communists, this was a mistake for Tanner. He underwent a war crimes trial and was in prison for five years. After his release from prison, Tanner was a persona non grata in the eyes of Russians and the Communists.

Väinö Tanner was also an economist. After the civil war, he contributed to the construction of the Finnish cooperative movement, i.e. the E-cooperative movement, governed by the labor movement, operating in retail and wholesale trade, as well as in insurance and the construction industry.

The operations of the cooperative movement were a success in the 1920s and 1930s. It was the first retail business organized and managed in business chains based on a united concept, and together with the Finnish Cooperative Union FCU, the cooperative movement struggled for market share.

The market share of the cooperative chains exceeded 40 percent in the whole country in 1950. Competitors in the private sector were resigned, and a central society system, operating like cooperative central societies, was built. Väinö Tanner was Elanto's managing director 1915-46.

The idea to erect a monument to Väinö Tanner originated with the preparations of the celebration of his 100th anniversary, in 1981.

The idea itself provoked a lively discussion. There was no doubt, whatsoever, that the idea would be opposed by the Russians, neither could the Communists accept the plan. The Elanto council of representatives was elected by its members by ballot, and Communists held one third of all positions.

The aim was, however, to erect a monument to Väinö Tanner due to his remarkable achievements in the cooperative movement. A suitable place was found in a section of the park in front of Elanto's main office.

Sculptor Karl Juva

The idea was first presented to Elanto chairman of the board, Mauno Koivisto, who was governor of the Bank of Finland and was in 1982 elected president of the Republic. Koivisto answered as follows: "Yes, Tanner deserves a monument."

After the meeting, we set to work straight away. Cooperative companies worked as a team in order to carry out the project.

The first thing to be done was to acquire the approval of the City of Helsinki regarding the location of the monument as the land was owned by the city. A competition was arranged and six recognized sculptors were invited to present their entries. Karl Juva was awarded first prize in the competition, and he also did the work.

Work progressed according to plan. The monument was to be unveiled on October 15, Elanto's birthday.

A variety of opinions appeared and increased in the press. The interim peace anniversary would take place in autumn 1984. There was a lot of talk about how we could even think about erecting a monument to a war criminal at the same time as the interim peace would be celebrated, and what would the people of East Karelia say about the simultaneous celebration of "the white Finland." The preparation of the un-

veiling celebration was to be the object of very strange reactions. Disapproving regards from the Embassy of the Soviet Union were sent to us. On the top of it all, Mr. Stepanov from Moscow asked Mr. Lauri Sivonen, head of the information department in the Social Democratic Party at the time, to tell us that it was very inappropriate to unveil the monument coinciding with the 40th anniversary of the war.

Mr. Koivisto, prime minister at that time, and I, made a decision to postpone the unveiling of a completed monument till 12 March 1985, which was Tanner's birthday, and had no connection whatsoever with relationships between Finland and the Soviet Union. This is how it came about.

The unveiling ceremony was a success. Thousands of people were present. A group of Communists, the real Stalinists, tried to cause disturbance by delivering libelous pamphlets, but otherwise everything went well.

Mauno Koivisto had to leave for Moscow to attend the funeral of Secretary General Konstantin Tsernenko, but Mrs. Koivisto, as well as the rest of our highest political leaders, were present.

It was easy to see that many of the company directors with dealings with the Soviet Union were absent. They did not want to risk their business relationships with their Soviet trading partners. It was very likely that some kind of pressure from the Russians could be expected.

Things have now settled down. The Soviet Union does not exist any more, it is history, but the Väinö Tanner monument still stands on the same spot, respected and valued by the Finnish people.

The above is from the text of a talk Ylermi Runko gave at FinnFest USA '98 in Gorham (ME) on July 11.

Born in Helsinki in 1927, Runko studied business and passed the auditor's examination in 1960. He worked for 40 years for the cooperative society Elanto and in those years served as punch card and computer chief (1950-62), administrative director (1962-67) and finally as executive director (1968-90). He retired in 1990.

Runko has also served as chairman of the Helsinki city planning committee (1968-93) and as member (1969-80) of the board of the business college in Helsinki. He has been the college's chairman of the board since 1980.

Adult week at Salolampi

BEMIDJI, MN - Registrations are still open for the "Salolammen syksy," September 11-16, Fall Adult Week at Salolampi, the Finnish Language Village north of Bemidji.

The program, sponsored by Salolampi Foundation and Concordia Language Villages, focuses on Finnish culture and language instruction at all levels. The program is open to adults age 18 and above.

In addition, specialists will offer presentations on various aspects of Finnish and Finnish-American culture, history and life. Participants will practice traditional crafts and skills, games, outdoor activi-

ties, music, food demonstrations, guided conversations and other important elements of Finnish language and culture.

Salolampi provides a setting reminiscent of Finland, and features Finnish architecture and furnishings.

Salolampi is a program of Concordia Language Villages which provides experiences in language and cultural learning for all ages.

For further information about the Finnish Adult Week or other Salolampi programs, call Concordia Language Villages-Bemidji at 800-450-2214 or 218-586-3623.

Concordia Language Villages

Craig Johnson Finlandia Foundation's Performer of the Year

GORHAM, ME - At the FinnFest USA '98 banquet, July 11, Finlandia Foundation Trust trustee John Laine, of Richardson (TX) announced that at its 1998 annual meeting, the foundation had named pianist, conductor, and string bassist Craig Johnson its *Performer of the Year* (POY).

Johnson, a Minnesota native and resident of Minneapolis, will perform in six or more locations over the next 12-18 months with his travel partially supported by the Finlandia Foundation Trust.

Educated at the University of Minnesota (B.A.) and Northwestern University (M.M.), Johnson's current musical activity features 19th and 20th century Finnish music, contemporary American music, and the music of Hanns Eisler and Bertolt Brecht.

In March, Johnson played a program of contemporary American music at the Taivallahdenkirkko in Helsinki. He was also a performer at last year's FinnFest in Minot (ND), as well as in this year's FinnFest.

For the 80th Anniversary Commemoration of Finnish Independence in Minneapolis, Johnson organized and conducted a 40-piece orchestra in a program that featured orchestral works by Jean Sibelius and Einojuhani Rautavaara, as well as Finnish patriotic music. He has also performed extensively elsewhere in the United States and in Europe.

Arrangements for performances can be made by contacting Craig Johnson at 95 Seymour Avenue SE, Minneapolis, MN 55414; phone 612-378-2381; fax 612-379-0242.

24th Finn Golf Tournament dedicated to late Roy Selenius

PORTLAND, OR - The 24th annual Finn Golf Tournament will be held Friday, September 11, with a one o'clock shotgun start at the Three Rivers Golf Course, 2222 So. River Rd., in Kelso (WA).

This year the tournament has been named the "Roy Selenius Memorial" in tribute of one of the original eight who started the tournament 23 years ago. Selenius died in Portland on March 18 at the age of 85.

All men and women of Finnish descent are eligible to participate in the Finn Golf Tournament. It will be 18-hole medal play with four FLTS-by handicap plus, an optional two player net best ball (with as many players as you want). Sign up for best ball at the course.

Golf will be followed by no-host cocktails at either Kelso Elks or Kessler's Lounge (same building). Buffet dinner at 7 p.m. with award presentations to follow. (The committee is organized to do this promptly). Non-players are welcome.

Individual prizes for 1st, 2nd, 3rd, both gross and net in each flight. (Ties will be broken by matching card process). Tee gifts for each player, prizes for KP and long drive in each flight. Prizes for Eagles and Birdies.

Plaques will be given to first place winners in each flight and their names engraved on the perpetual plaque. There is one exception: the over-all winner will receive a trophy.

Special prizes will be by a drawing held at the banquet. You must be present to win.

Regarding handicaps, your latest GHIN index will be used. Those without an established GHIN index will base their handicap on previous tournament scores or on mutually agreeable means.

The committee encourages the use of power carts for faster play.

Since the tournament is a shotgun start, the committee encourages all entrants to arrive at least an hour prior to tee time to socialize or hit a bucket of balls.

For more information, call Joe Eloheimo at 360-260-2587 or Wes Koven at 503-614-8277; email koven@gte.net

One 'heckuva' golfer

Roy Selenius was born on February 22, 1913, in San Pedro (CA) and died March 18 in Portland.

"We lost a very good friend and a long-time golf committee

turn to FINN GOLF page 13

News from Finland

Long-term unemployment easing in Helsinki

Bit by bit the long-term unemployment in Helsinki is easing. Last year there were some 13,300 long-term unemployed in Helsinki. At its worst, there have been five thousand more than that in the current decade.

Employment is improving gradually in the country as a whole: the central statistical office says there were 323,000 workless jobseekers or 36,000 fewer than twelve months earlier.

The rate had fallen in that twelve months by 1.4 percentage point, to 12 percent. (HS)

Too many eggs

The farmers of the Finnish hen's egg association Munakunta are up in arms against the low price and over-production of eggs.

The fuss in recent weeks about the bad treatment of chickens has lowered demand for eggs. The producers say it is the wretched price paid for eggs that has caused an intensification of production at the cost of the hens' welfare.

The farmers are convinced they have been selling produce at a starvation wage for the past three years as the packers have been loading eggs on the wholesalers at dumping prices to maintain their shares of the market. The current over-production of eggs occurred when the state cut off the export subsidy at accession to the EU.

Earlier, the farmers could export on state subsidy all their produce that could not be sold on the home markets. The situation with over-production worsened even more a couple of years ago when the export to Russia suddenly got clogged up entirely. (HS)

Rain hits Helsinki markets

June was exceptionally wet for Helsinki. There was twice and a half times as much rain as usual. The rain hurt marketplace sales in particular. Traders sold about one third less goods than they did last year. (HS)

Birthrate down

In the first third of 1998 only 18,869 children were born in Finland or almost 1,800 fewer than in the same 4-month period in 1997.

If the forecasts are right there will be fewer children born in the country than at any time since the hunger year of 1868 when only 44,000 Finns were born.

The record-low figure of the early part of the year indicate there will be only some 55,000 to 57,000 children born in the country this year, fewer than in the post-war lowest year of 1973. (IS)

Invest in Finland

The American economic affairs publication *Forbes* places Finland in the fore in its comparison of various countries as targets for investment. In the comparison, an investment of 10,000 dollars would in a period of five years in Finland grow to 50,000 dollars.

The article does not single out the points in which the money should be invested.

Second on the list comes Sweden, where the investment would rise to 3,500 dollars. (HS)

Folk music festival in praise of immigrants

As Finland's population becomes more ethnically mixed it is appropriate that the annual Kaustinen Folk Music Festival should this year have adopted immigrants as its main theme.

In the words of Kaustinen's program director, Jyrki Heiskanen, the festival wants to show immigrants in a good light and demonstrate the enriching effect they and their music have on the majority culture. Thus, Kaustinen is presenting Finland as a multicultural country.

More than 20 good quality immigrant music and dancing groups are performing at Kaustinen this year. The festival offers nine days and nights of folk for folk. Three hundred performers, 250 musical events. Among the top foreign players are the Savoy Cajun Band from the United States.

The festival organizers are hoping to attract an audience of about 100,000, that's more than 10,000 a day, good for a small town in western Finland. Joe Brady for Virtual Finland

Nordic countries planning television channel in the U.S.

Four of the Nordic countries - Denmark, Finland, Norway and Sweden - are planning to launch a pay-TV cable channel in the United States. It will be owned jointly by the national broadcasting companies of the four countries, in Finland's case that means the Finnish Broadcasting Company, known also as Yleisradio or Yle.

The aim of the scheme is to provide programming for North Americans of Scandinavian and Finnish origin.

Feasibility studies for the planned channel are due for completion in August and the TV station, to be located in Denver (CO), could be operating by next year.

Yle is seeking audiences of Finnish and Finnic origin, estimated to number about 700,000 throughout North America. As we know, there are several comparable ethnic channels operating on the cable television market in the United States. Joe Brady for Virtual Finland

Finland occupied during war, says San Jose newspaper

The Californian newspaper *San Jose Mercury News* says that the Soviet Union occupied Finland during World War II.

This was mentioned in an Associated Press (AP) story about the Tangomarkkinat (Tango Fair) at Seinäjoki transmitted to the rest of the world. The mention was added at some editorial stage to the correct text of AP.

Yrjö Lämsipuro, head of the press and cultural section at the ministry for foreign affairs, asked the newspaper for a speedy correction of the matter. His request went by way of AP.

"A most regrettable error. As is known, Finland was one of the only two European warring countries that were not occupied," he points out. The other country was Britain. Though the Soviet Union, too, might be counted among them as well. (IS)

New book

**Suomi Specialities
Finnish Celebrations,
Traditions and Recipes**

by Sinikka Grönberg Garcia

Former FinnFest USA director Sinikka Grönberg Garcia, of Tucson (AZ), claims to be mostly Finn even though she has lived in the United States for over 40 years. A Karelian refugee from the 1941 Russian-Finnish War, she says her bond to Finnishness grew through the hardships as well as good times.

In this book Garcia presents

the traditions and customs that represent a national pride and fortitude. Told with warmth, her memories lend an understanding to what it means to be a Finnish American.

Along with the ways and means of holidays, customs and celebrations, traditional recipes are included with helpful hints and significance of the foods of the season... pulla for Christmas, mämmi for Easter, sima for Vappu and others.

Other sections of the book include a brief history of the

people; travel in Finland and the many music festivals that characterize the Finnish people's love for the arts.

Drawings in the book are by Jukka Mannio, a Finnish artist.

This soft cover book, published by Penfield Press, has 120 pages.

Suomi Specialities is available from Raivaaja at \$12.95 a copy. If ordering by mail, please add \$3 for postage and handling. Mass. residents must also add 65 cents state sales tax.

Raivaaja, P. O. Box 600, Fitchburg MA 01420-0600.

Raivaaja vacation

Raivaaja Publishing Company will be observing its annual summer vacation the last week of July and first week of August.

Therefore, there will be no RAIVAAJA published on Wednesday, July 29, 1998 and Wednesday, August 5, 1998. The bookstore and business and editorial offices will be closed during this period.

The first issue of RAIVAAJA following vacation will be printed and mailed Wednesday, August 12, 1998. The advertising and news deadline for this issue is Friday, August 7, 1998.

Hope our readers are having a good summer!

Raivaaja editorial & business office

The perfect gift any time of the year:
A SUBSCRIPTION TO RAIVAAJA

Bake & Rummage Sale

to benefit the Scholarship Fund

Saturday, July 25 • 9 a.m. - 2 p.m.

Kaleva Camp

Fort Pond, Littleton, MA

Refreshments served

Sponsored by Ladies of Kaleva

*Judith Lindstedt***WEEK OF**

7/24 Leominster's "Pink Flamingo" Fantasy
7/31 Plastic Alligators & Haystack
7/27-31 at 5 p.m. Austin Pendleton, actor
speaks at FSC

Video Producer
AN UNCOMMON VIEW
FATV-Channel 36
Fri. 9P Sat. 12:30 + 6P
Sun. 8A + 2P
Tel. (978) 345-7250

Call Finland**21c**

- 24 Hours a Day, 7 Days a Week
- No Switching of Long Distance company
- Charges appear on your local phone bill

Sweden- 16c, Norway - 18c, Denmark - 23c, UK - 9.5c

Info: 1-888-860-6379, 718-769-4922

Agents Welcome!

RAIVAAJA

**SUBSCRIPTION
AND/OR
ADDRESS CHANGE**

NAME _____

ADDRESS _____

New subscription _____ Renewal _____

Payment \$ _____

SUBSCRIPTION RATES:

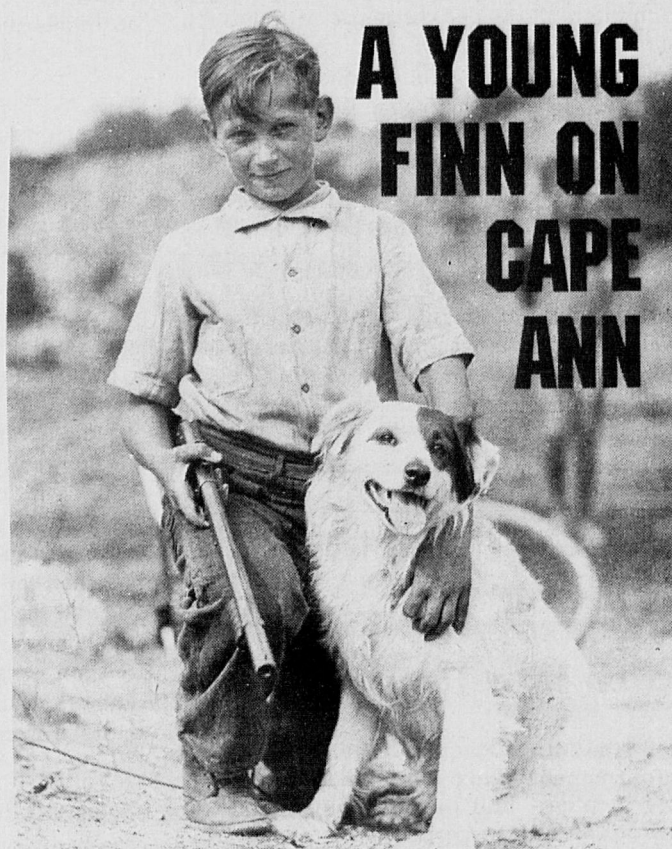
USA: 12 mo. - \$28.00; 6 mo. - \$20.00; 3 mo. - \$16.00
OUTSIDE USA: 12 mo. - \$33.00; 6 mo. - \$25.00

Raivaaja

P.O. Box 600

Fitchburg, MA 01420-0600

Phone: 978-343-3822 Fax: 978-343-8147

By Waino T. Ray

A Young Finn on Cape Ann

by Waino T. Ray

In the early years of the 20th century, the tiny village of Lanesville on Cape Ann in Massachusetts was populated by approximately 1,000 inhabitants. The majority consisted of immigrant Finns and their offspring although there were also immigrant Irish, Swedes and Italians in addition to the "natives." Although the Finns enjoyed superiority in numbers, their lives for the most part were separated from the non-Finns by reason of language differences. Even among their own kind they were splintered into several distinct and diverse social groups by their strong ideological differences.

The period covered in this book is a "slice of time" which spans roughly the years 1920-35. It is a description of a life that once was, but no longer is, and will never be again. For that reason the author felt it important for the pulse of that time to be recorded; and it is his hope that the incidents and experiences which he recalls will generate personal remembrances for other second-generation Finns.

With his book Ray also wants to give coming generations a better understanding and awareness of how people lived and enjoyed life during those years despite hard economic conditions and social insularity. In recalling how the daily life was lived during the days of his youth, Ray realized that simple lessons learned through childhood experiences help mold character for a life time.

Hard cover, historical photographs, 140 pages

\$19.95**This popular memoir is currently in its third printing!!!**

To order:

Add \$3.00 for postage & handling
Mass. residents must also add 5% state sales tax

RAIVAAJA

P.O. Box 600, Fitchburg, MA 01420-0600

Tel. 978-343-3822

Fax 978-343-8147

Life in the country

Events subject to change without notice

Some views on the banking crisis in Finland in the early 1990s

By Ylermi Runko

Economic downfall was an incredible misfortune in Finland at the beginning of 1990s. The economic growth achieved in 1980s was cut down very quickly. It is realistic to compare the misfortunes that Finland had to bear to World War II and to the forced population transfers of the Karelian people.

Statistically, the period of growth was over in October 1989. From that point of time the development of retail sales turned downwards. This period prevailed for five years, but since then the economic situation has been improving, even though the good, old times will be very unlikely to occur again in the same extent.

A couple of figures may enlighten our misfortune. The number of unemployed was half a million at its worst. After the war, Finland had 410,000 refugees from the Karelian Province to be resettled. We had to pay US \$ 300 million in gold to the Soviet Union, corresponding to the 1937 price level. It is equivalent to FIM 30 billion today. Compared to the volume of our national income, the war reparations according to the volume in the 1990s, encumbered us with FIM 80 billion. This sum of money correlates with the amount cut down from our well-being by the banking crisis.

This is my point of view of what really happened in Finland. All of this was attributed to the downfall of the Soviet Union, because the Soviet trade, being very profitable for Finland, dropped drastically. The Soviet trade totalling 20 percent of the whole export, dropped to 3-4 percent. It has taken nearly 10 years to rebuild the trade. For the time being, Russian trade amounts to 8-9 percent of the total export in Finland.

You are also very well aware of the concept of banking crisis here in the USA. During President Reagan's era in the 1980s, you had a savings and loans crisis of your own. The situation was worst during 1982-83. Support from the government and the senate was needed to clear up this crisis. I want you to recall Neil Bush, son of President Bush, who was an important leader in the savings bank business. Without a considerable support from the government, this crisis would not have been cleared up.

The Finnish banking crisis was similar to this phenomenon, the crisis started in the savings bank sector. It is evident that the change in banking laws in 1969 opened more opportunities than before to get involved in corporate financing. The facilities attributing to the culmination in banking crisis were now created.

A visible sign of the crisis was recorded while the Bank

of Finland had to take control of the Central Savings Bank on 19 September 1991 in order to guarantee further activities of the savings bank group. The banking crisis was now real, involving also other banks and industry and commerce as a whole, combined with decreased export caused by the downfall of the Soviet Union. Finland was not in the middle of a recession period.

The cutting down of branches has dramatically affected unemployment figures. At the beginning of the crisis, the number of bank employees in Finland was 45,000. Now their number is 18,000. This is an example of the structure of Finland's unemployment.

The collapse of the so called "red capital," a Finnish phrase for the entrepreneurship governed by the labor movement, was caused by the banking crisis.

The labor movement was composed of labor savings banks, cooperative retail societies and corporations gathered around or owned by the cooperative movement.

Management in these companies was usually deeply bound up with left wing politicians. In the retail trade cooperatives, the council of representatives, which is the highest decision-making body, was elected under political signs. The "red capital" was a phrase one could understand, because left wing politicians were using the highest power. This entrepreneurship had its origin at the beginning of the century, including the political awakening of the people. Väinö Tanner was a central opinion leader at that time.

The STS bank, i.e. the Finnish Labor Savings Bank, was established at the beginning of 1970s, when labor savings banks all over the country were merged into one bank. In the spirit of casino economy, preparations were made to organize the STS bank as an incorporated company.

To make this type of change in a business organization possible, the parliament had to pass a special law by which a savings bank, a foundation in principle, owned by its depositors, could be organized as an incorporated company. Both foundations owned by the Social Democratic Party (Social Democrats) and Communists, in accordance with the election of the council of representatives, had an equal holding of the stock.

Being reorganized and listed on the stock exchange, the bank commenced the selling of its stocks to outside buyers, too. However, the decision making power was strictly in the hands of these two foundations.

The law amendment was passed in the parliament in

1989, and the STS Bank Inc. started its operations. The STS bank was active in attracting customers. This was the last phase of economic growth.

Customers turned down by other banks were easy to attract. Money could be borrowed abroad and "distributed" onwards. There was a period of successful growth during a couple of years.

Recession was, however, to affect also the STS Bank customers. There were unexpectedly many uncertain outstanding debts and credit losses.

Mr. Ulf Sundqvist, president of the bank during the alteration phase, changed over to be the Social Democratic Party chairman. He was an old politician, a former member of parliament and had held office as minister several times.

The bank's liquidity became strained, and on 24 November 1992, the capital stock of the STS Bank was bought by Kansallis-Osake-Pankki from the principal stockholders. STS bank and Kansallis-Osake-Pankki consolidated their activities and offices, and the STS bank vanished from the city scenery.

As a result, a series of trials were started against the members of the board of directors in the former STS bank, demanding for compensations for unprofitable loan decisions. The trial took several years in different courts.

Last year, a political scandal was evoked. Compensation condemned to Ulf Sundqvist and the board of directors amounting to FIM 26 million, was reduced to FIM 9 million in the Supreme Court.

Finally, a compensation of only FIM 1.5 million was imposed according to a compromise made by the state representatives. Today, the parliament is still arguing over the best solution in this political affairs.

The E-retail cooperatives and the Central cooperative society were consolidated into one unit, called the Cooperative EKA Corporation in 1983. This solution was proceeded by political arguing going on for years.

The administrative bodies of retail cooperatives and the Central cooperative society consisted of politically elected, mainly left wing, representatives.

The economic development in the retail cooperatives had been unsatisfactory during several years. Most of the retail trade was in the red. The operations of the retail cooperatives were supported financially by the Central cooperative society. This had been going on for years.

While the economy tightened, plans for reorganization had to be made. A plan uniting both the retail cooperatives and retail trade and

wholesale business under one cooperative unit operating in the whole country was drawn up backed up by political parties. The common total contribution would be capitalized on covering the expenditure. The new program would be introduced in 1983.

Elanto cooperative society, operating in the Helsinki area, stayed outside the merger after a colorful struggle. The power in E-cooperative movement, including Kansa Corporation Ltd. (insurance) and Haka Corporation (construction) was concentrated into the hands of EKA Corporation, which also held the share majority of the above mentioned corporations and several subsidiaries as well.

The uniting of the loss-making corporations brought about major difficulties for EKA. Sales targets were not reached, and figures for other activities showed a decrease. Hundreds of outlets had to be closed down and notice had to be given to thousands of employees.

This encumbered the whole company. As long as the period of economic growth continued, problems were solved by borrowing money both from Finland and abroad. Kansa Insurance Group and Haka Construction Cooperative became a burden, but I will come back to that subject later.

Recession became a final blow cutting off the solvency EKA, and the corporation had to be handed over for reorganization on 23 October 1993.

The last phase in the crisis was the collapse of the Savings Funds. When bad news spread out, thousands of depositors hurried to withdraw the deposits. This turned out to be unbearable for liquidity.

Consequently, no banks were willing to credit EKA any more, the banks found themselves in a chaos. Kansallis-Osake-Pankki had outstanding debts and liabilities in EKA totalling FIM 6 billion. Kansallis-Osake-Pankki had also the same kind of liabilities in the Tuko group, a competitor of EKA's, and this bondage made Kansallis-Osake-Pankki too heavily bound with the retail trade crisis. Consequently, this contributed drastically to the banking crisis.

After the heavy cuts, the state came to the rescue by crediting the accounts of EKA's depositors, and creditors also excused debts for FIM 3 billion. Thus the corporation was able to continue its operations in the retail trade under the name Trade-ka. Operating facilities are new clearly better than before.

The period starting with the adventures of the Kansa Corporation in the insurance field in the USA can be

regarded as a starting point for the crisis in the E-cooperative movement and banking crisis in Finland.

Kansa Corporation was changed from a mutual insurance company (owned by its policy holders) into an incorporated company in 1978, and it was in the early years, in the 1980s, that the real adventure began in the USA.

Kansa Corporation joined the Clarendon company owned by a Mexican, Rodrigo Rocha. At first, its holding of the company was 22 percent, afterwards already one third. The company was specialized in reinsurance and liability insurance dealing with enterprises like doctors, lawyers, engineers, architects and so on.

Development during the first few years continued as planned. Activities were, however, expanded. A subsidiary company, The Atlantic Capital, was established and specialized in borrowing money from municipalities at low interest and buying so-called junk bonds. Mike Milken, Guy Dove and Per Wedwick, known as players, were backers in the Atlantic Capital Company.

Problems began with collapses of the stock exchange in October 1987. Kansa's good credit rating provided a background for Atlantic Capital. The collapse in October 1989 gave a boost to problems in Kansa Corporation. The collapse caused a loss amounting to US \$ 100 million, a loss that Kansa Corporation had to pay because of the guarantees. As a result of this crisis EKA Corporation had to invest FIM 1.0 billion in Kansa Corporation.

This was an investment without any interest yield. In my opinion it was due to this investment the solvency of EKA Cooperation was broken. Eero Rantala, chairman and CEO in the corporation, publicly reported that Kansa Corporation's adventure in the USA cost the owner, i.e. EKA Corporation, FIM 4.0 billion. You cannot make so much money by retail business.

The conquest of America was not a success. Erkki Pesonen, the managing director, had to resign, but the unfortunate liabilities remained. An insurance company's risks for insurance are very long-lived. The duration may be even ten years.

The Kansa Corporations problems were increasing, and Finnish banks were deeply involved in a crisis of their own, the situation finally resulted in a collapse on 29 December 1994. That was the only way to cut the reinsurances. The parent company (EKA Cooperation) had collapsed a year before.

next page

'Overvaluation and overfinancing of construction land was an important reason for the banking crisis'

What happened to Haka Group? The group began its operations at the 1930s. The first noteworthy site was the construction of the Olympic Village for the Olympic Games in Helsinki in 1940. Because of World War II, the games were never held. The Olympic Village in Käpylä, Helsinki was completed in 1939-40, and refugees from the Karelian Province were resettled there.

Haka was a very prosperous constructor. Especially important for the group were construction projects taking place near the Finnish border on the Soviet side.

According to mutual agreements between Finland and the Soviet Union, Finnish companies would build industrial plants and residential areas in Soviet Karelia. Some of the well-known construction sites are Svetogorsk and Kostamus. They also proved out to be financially profitable.

When the work had been started, it was not easy to make right judgments of the efficiency of the Finnish constructor and workers. The distance to the border being only ten kilometers, it was easy to acquire supplies and workers from Finland. The productivity was good and the construction sites had turned out very good results.

Besides Haka, all big Finnish construction companies operated there. Profits were brought in. These profits became, however, not a blessing. Due to the Finnish taxation policy, profits had to be invested in undervalued properties in order to avoid taxes.

This fact caused an overheated situation in demand for construction land. Site values got out of hand, and I am sure that this development contributed strongly to the banking crisis at the beginning of 1990s. All too much capital was invested in construction land, and the increase in land prices made banks finance these projects. This is a general comment, not aimed at Haka Group alone.

Overvaluation and overfinancing of construction land was an important reason for the banking crisis, and was, later, resulting in losses valued at tens of billions Finnish marks while the investments turned out to be worthless. Haka was also involved in this development with enthusiasm and success.

According to the prevailing conditions, Haka was also organized as an incorporated company, and preparations for listing on the stock exchange were made, but this plan was never realized. The recession had a strong influence on Haka's activities.

The Russian construction sites were accomplished. New projects did not exist and money was invested in overvalued sites because of Finnish taxation policy.

A new construction boom

started in the Soviet Union, in connection with the radical changes in East Germany. Apartments and barracks were needed for these three hundred thousand repatriated Red Army soldiers. A phase of building military residential areas started. These projects were financed by the German Government.

Haka made agreements for constructing many of the sites in different parts of Russia. Haka in practice being a subsidiary of EKA Corporation, the principle of co-financing led to the fact that advance payments for military villages ended up in EKA's cashier's office. EKA's difficulties in liquidity also drove Haka into difficulties, and the company was obliged to file for bankruptcy on 15 March 1994.

The vicious circle was continued. As the Finnish construction market diminished, plans for going to the markets overseas were made. In the last phase of economic growth Haka purchased the DeMars Corporation in Indianapolis, USA. This company was involved in planning and also somewhat in building of the Riverpoint project in Jeffersonville, Indiana. The project was never accomplished due to the crisis. There are still trials going on between the city of Jeffersonville and the Finnish guarantor, the former SYP bank.

This is my review over the situation of some "red capital" companies before and after the banking crisis in Finland. Everything I have told is based on my own opinions or on public information. Because I am retired since eight years, I do not have any inside information, and it is only common attentions I can present. The difficulties of the "red capital" have, however, deeply influenced in the banking crisis in Finland.

I would like to present my own revised and abridged version of what really happened. The collapse of EKA Corporation happened as follows: the new managing director at Kansa, Erkki Pesonen, renewed the company policy. The remarkable countervailing reserves of Kansa Corporation could be used for expanding activities and improving credit rating. So it happened, but the bad loss-making result of Kansa caused difficulties in EKA Corporation, and together with Haka's problems this

achieved the collapse of EKA Corporation.

EKA's problems were caused by difficulties in the Savings Funds, but the problems became tangible through Kansa and Haka, which were both to collapse later.

The "red capital" problems were too much for Kansallis-Osake-Pankki, especially when the bank was bound to finance the losses of Tuko, the fourth retail chain. Problems in the retail trade business, including also Hankkija (agriculture), Polar (construction) and Puolimatka (construction) were all too much for Kansallis-Osake-Pankki.

One can simplify this chain of events by saying that "red capital" defeated "bluewhite capital" and brought it into Swedish possession, SYP. Recently, we found ourselves in the middle of a new phase in Finland with Merita Bank merging with the Swedish Nordbanken in April this year. It is common knowledge that Merita-Nordbanken is searching for new co-owners both in Denmark and Norway.

Foreign capital is getting a stronger foothold in Finland. Growing Swedish investment

activity seems to belong to Finnish economic life after the recession. Finnish stocks amounting FIM 21 billion were sold abroad, naturally not all of them to Sweden. At the end of last year foreign investors possessed as much as 45 percent of the market capitalization.

The economic and political situation in Finland changed considerably due to the EU solution at the beginning of 1995. Finland joining EU was strongly justified as a necessary proceeding in our security policy. A possible crisis with our eastern neighbor should be taken care of in advance by becoming an EU member. The dismissal of the Soviet Union from the then League of Nations during our Winter War would no more be a sufficient support measure.

We have seen the attitude the EU is adopting in solving crises, the Yugoslavian civil war as an example. The EU achieved nothing. War and cruelty were allowed still to continue. Only the US involvement in solving the Balkan crisis silenced the weapons.

If we want to secure the safety of our country, the only

solution as far as I can see, is to join NATO and get the American umbrella over Finland to protect us from atom bombs also at our eastern border. I am not going to touch this subject at this time.

Finland's security policy cannot be solved by the EU solution, neither has the EU been able to improve Finland's economy. The unemployment figures are still too high. Foreigners continue to buy Finnish companies. The President of the Republic, Martti Ahtisaari, expressed his fear of Finland becoming a country of foreign subsidiaries in a public comment of his.

Our own decision making is clearly decreasing. As a result of the EU solution, this fact throws a dark shadow over our future. This is one opinion of Finland's recent development. Our problems are still unsolved. God bless Finland and the Finnish people.

This is from the text of a talk given by Ylermi Runko at FinnFest USA '98 in Gorham (ME) on July 10.

Born in Helsinki in 1927, Runko worked for the Elanto cooperative society for 40 years. During those years he served as punch card and computer chief (1950-62), administrative director (1962-67) and finally as executive director (1968-90). He retired in 1990.

Runko has also served as chairman of the Helsinki city planning committee (1968-93) and since 1969 on the board of the business college in Helsinki. He has been chairman of the college's board since 1980.

FINN GOLF TOURNAMENT

from page 9

member and one 'heckuva' golfer," comments Wes Kovanen Koven, of Portland, a Finn Golf Tournament organizer. "Roy won our tournament in 1993 at the age of 80 with a gross score of 76 and followed that in 1995 at the age of 83 with a gross score of 78. Roy probably won earlier Finn Golf Tournaments but I just don't have the old records.

"Roy Selenius was one of the original eight Finns who started Finn Golf at the Portland Golf and Country 23 years ago," says Koven, "and it has grown to where it is with a lot of help from him. Roy's shoes will be hard to fill but we will try to fill them in his memory. There was no hesitation at all to dedicate the 24th annual Finn Golf Tournament in Roy's honor.

"A couple years back," Koven recalls, "when Roy and I were playing golf at the Claremont Golf Course, he told me he

could hardly wait to turn 85 years old because at 85 the Portland Park Bureau gives you a lifetime pass to play the four city golf courses.

"When 85 came around," Koven continues, "Roy was in Bremerton (WA) celebrating his birthday with relatives. When Roy and his wife, Mary, got back to Portland that day, it was too late to go to the park bureau to pick up his pass. The next morning Roy was up bright and early and picked up the pass. Although it was quite a drizzly day, Roy headed out to the Eastmoreland City Golf Course and played nine holes of golf. That nine holes of golf was the one and only time the pass was used.

"Now Roy is playing his golf on greener fairways and smoother greens up where he doesn't have to worry about Oregon rain," he concluded.

Letter to the Editor

While attending the Finn-Fest in Gorham, Maine, I saw a picture of a highway bridge overpass in West Wareham with the name of Wilho A. Kaasinen. It questioned if anyone knew him or which branch of the service he had been in.

Wilho was the son of the late John and Silja Kaasinen of West Wareham. He was born in 1922 and died in 1944 during World War II. Wilho was attached to M. T. B. Squadron 22 and was killed in action while on duty in the Mediterranean Sea.

Very truly yours,
Helen (Laivo) Sabourin
West Wareham, MA

**Don't forget
to renew
your
subscription!**

VIKKON KATSAUS

Hyvästi, Työmies-Eteenpäin

We were asked by Työmies Society to place a congratulatory greeting in the final edition of their newspaper *Työmies-Eteenpäin* as well as send a "testimonial letter of commemoration" to the 95th anniversary celebration of the paper this Saturday in Superior (WI). We couldn't bring ourselves to do either.

We do regret that yet another Finnish American publication has ended. The rich diversity of Finnish American publishing has been thus diminished once again. Ninety-five years is certainly a long time and the *Työmies* has during much of that time been a useful publication for many, many people.

But we cannot mourn the loss of the *Työmies-Eteenpäin*. While a prevailing attitude in the Finnish American community today seems to be "let bygones be bygones" if one has any knowledge of our Finnish American history it should be easy to understand why we cannot thank the *Työmies-Eteenpäin* for a job well done.

We would be remiss, of course, if we did not recognize that there is much in the history of the *Työmies-Eteenpäin* to celebrate. *Työmies* and RAIVAAJA were originally cut from the same cloth, both organs of Finns who wanted to make a better life for the common men and women in this country. We recognized early on the great discrepancy that existed between the rich and poor and worked together to do our part for a more equitable society. These papers helped foster much of the cultural tradition that inspires so much of the Finnish American activity we enjoy today.

But while the Työmies Society would want us to celebrate the 95th anniversary, we cannot really forget the beatings it has subjected us to over much of the past 80 years. Indeed, their talk of human dignity and justice, and the principles of peace, freedom and equality has a very hollow tone to it when we look back.

Following the 1917 Russian revolution, for example, we questioned the violent tactics used by the Bolsheviks to gain and consolidate power. The *Työmies-Eteenpäin* termed us revisionist, opportunist, a traitor to the working class and more. We were the worst of the worst.

Our efforts to expose the tragic reality of Soviet Karelia brought more derision from the *Työmies-Eteenpäin*. We again were the despicable ones, trying to denigrate the workers' paradise.

And our leadership of relief efforts for war-torn Finland also provoked the ire of the *Työmies-Eteenpäin*. This time we were the dupes of the Finnish war machine in its aggression against the Soviet Union.

Looking back at all this, we might hope that, in the name of peace and justice, the *Työmies-Eteenpäin* would be the first to acknowledge the tragic consequences of so much of what they have endorsed and promoted through the years. But at this historic occasion, as it ends one of Finnish America's longest runs in publishing, the Työmies Society, "with pride and dignity," continues to ignore its commanding role in some of the saddest chapters of our history. Indeed, where is this justice they talk about?

Of course, this is all just history. Why remember it today?

History is the greatest tool in the creation of a people's identity. And throughout the years history has been manipulated by oligarchs and rewritten by committees in order to create identities.

Finnish and Finnish American history is being too easily manipulated and rewritten due to the fact that so much of our historical source material has not been translated into the English language. The knowledge of our past is greatly fragmented, so greatly fragmented that the potential for misrepresentation and abuse is very great and very real. Too much source material remains only in Finnish. We need the translation of infinitely more source documents and period writings in order to provide an extensive body of material for English readers to refer. There is literally tons of work to be done to uncover the Finnish and Finnish American story for the English-language reader.

RAIVAAJA has made it share of mistakes in the past and we're sure we are bound to make more along the way. But as we go forward, it is our aim and commitment to you to examine and explore our Finnish and Finnish American past in an effort to understand it. Whitewashing or selective remembering does not and cannot answer the questions many Finnish Americans have about their history. In order to truly appreciate the Finnish American experience, we need to make it possible to study the full length, depth and breadth of it.

Nancy Riikonen elected to FinnFest USA board

FinnFest USA '98 held its annual meeting July 9th in Gorham (ME).

Elected to the FinnFest USA board was Nancy Riikonen, representing the East. Re-elected were Reuben Perttula, representing the West, and Ray Lescellus, representing the Mid.-U.S.

David Hinsä (East) chose not to run for re-election.

There were two candidates for the open East seat, both living in Florida: Riikonen, of Mount Dora, and Esa Jokela, of Palm Beach. Neither was present.

John Laine, of the nominating committee, stated that Jokela is a member of the Lake Worth-Lantana area Finlandia Foundation, and that a prior commitment prevented his presence.

Riikonen, however, had sent a statement as to why she is interested serving on the board.

She is a recently retired third generation Finnish-American and "speaks Finnish fluently." Last August she moved to Florida from San Diego (CA) where she had worked for twenty years in

the environmental field as a regulator and an environmental crimes investigator with the city's attorney's office.

"During my approximate thirty years in San Diego, I was very actively involved with the Finnish community, and Finnish cultural outreach, as part of the House of Finland in Balboa Park," she had written.

Riikonen had served as president, and later vice-president, of the organization for several years, and had edited its newsletter for a few years.

The meeting was opened by president Robert W. Selvä. Following his welcoming remarks, Henry Hirvi, president of FinnFest USA '98, gave a preview of things to come (the meeting was held prior to the official opening ceremony of this year's FinnFest).

"The plan seems to be working," he began quickly adding, "and so far it's scary."

Hirvi promised a full and varied program, "something to please everyone. Tervetuloa, välkommen and let's have fun!" he ended rushing out to attend to other matters.

Selvä then called to the

podium Pirkko Borland, president of FinnFest USA '99.

"We have ordered weather just like this," she exclaimed.

FinnFest USA '99 will take place July 22-25, 1999, in Seattle (WA).

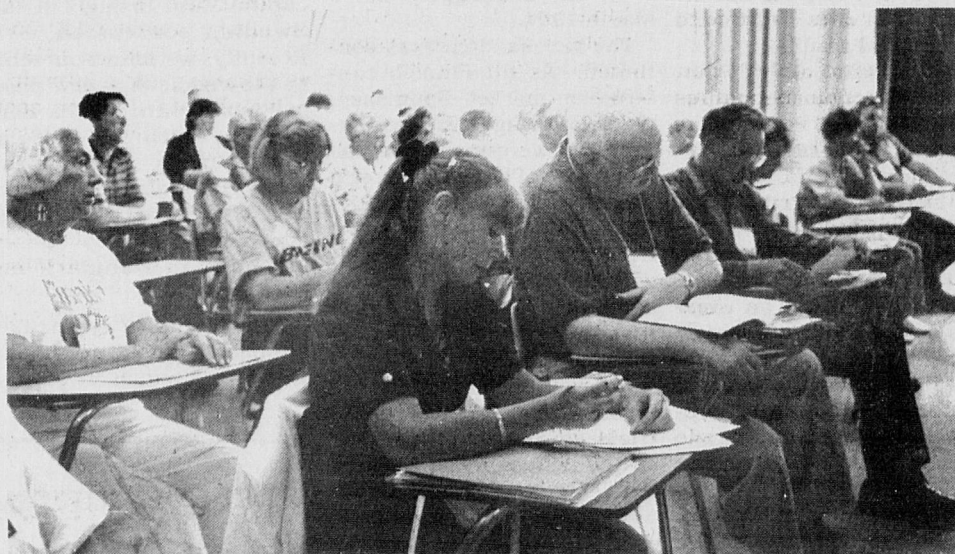
"Since we are a community of all ages, we will have a festival for all ages," Borland explained.

Hans Myrskog, the Canadian chairman of Finn GrandFest 2000 to take place July 13-16, 2000, in Toronto promised "tremendous program."

"We are expecting 15,000 people from the U.S., Canada and Finland, and have had numerous joint meetings with the Americans."

Selvä said that so far the years 2001 and 2002 are open, even though "people are talking" of possible sights for both.

Selvä also introduced Paula Selenius, the executive director of Suomi-Seura. She gave greetings from Finland, and briefly talked about the Expatriate Parliament which was established last August in Finland through the impetus of Suomi-Seura.

Listening to FinnFest USA president Robert W. Selvä are, in foreground from left, Eva Saari of Berkeley (CA), Suomi-Seura executive director Paula Selenius, and FinnFest USA legal counsel Carl Nordberg, of Minneapolis (MN).

Finns do pop up everywhere

Listening to the news on CNN a little after 8 a.m. on Saturday, July 18th, I noticed a caption identifying the man being interviewed as John Koskinen, chairman of the President's Council on the Year 2000 Conversion.

The conversion referred to in the title is the changing of computer chips which have been programmed to read the double O as 1900, rather than 2000. Without the change, records of all sorts will be thrown into total confusion. Dire results have been predicted, up to and including a world-wide depression.

Koskinen was optimistic that the situation insofar as the government was con-

cerned was fairly well under control. Another man, speaking of the private sector, predicted disaster.

I've always been convinced that the entire computer industry could have used a good stiff dose of control from the very beginning to prevent the kind of chaos that exists in the field today. Computers are wonderful devices, but the bewildering variety of programs and the pace of change which result from competition - which is supposed to produce better and cheaper machines - have made a mess of the field. The failure of programmers to realize the double zero problem is just another example of what

occurs with the rush to get products into the market and beat out the competitors. Bill Gates is a financial wizard, but the dominance of Microsoft has prevented better computers and software programs from getting more than a small share of the market.

I've also been skeptical about the replacement of thinking human beings by machines. A word or two can "re-program" a human brain, but not a machine.

Incidentally, one of the top men in the early days of Macintosh computers was also a Finn.

Richard Impola

VÄLÄHDYKSIÄ MANHATTANIN SUOMALAISEN SEURAKUNNAN TOIMINNASTA ...

jatkoa sivulta 3

rikastuttamaan iltaohjelmia. Samoin oopperalaulaja Kalle Ruusunen. Eräänä jouluaamuna lauloi Kim Borg jumalanpalveluksessa. Hän esiintyi Metropolitan oopperassa ja halusi juhlistaa suomalaisen siirtolaiskirkon joulua ko-mealla laululla. Hän itse soitti pastori Saarisuulle ja kysyi, onko tilaisuus laulaa, ja tottakai oli.

Professori Aarne Siirala vieraili kirkolla puhujana useita kertoja. Aarne Siirala opiskeli ja opetti Union Teologisessa Seminaarissa Columbian yliopistolla kolme vuotta ja tuli sinä aikana perheineen tutuksi monelle.

Pastori Saarisuun ajalta muistan Suomen pääkonsuli ja rouva Lehtisen. He kävivät usein kirkossa ja laittoivat monet kahvitarjoilut.

Kun pastori Saarisuu täytti 60 vuotta 1965, oli kirkolla suuri juhla. Ohjelman johti ja puheesi Charles Laurel. New Yorkin Uutisten toimittaja Esa Arra lausui pastorin kirjoittamaan runon "Simon linna". Suomen silloinen pääkonsuli ja rouva Paul Gustafson kunnioittivat tilaisuutta läsnäolollaan ja antoivat lahjaksi hienon maljakon, jossa oli kirsikan kukkia, syntymäpäivä kun oli keuhkolla. Pääkonsuli ja rouva Hannikainen nähtiin myös kirkolla joskus.

Pienellä seurakunnalla on aina ollut hienoinen rahapula. Seurakunta sai ensimmäisen, pienen testamentin Aino Kinnuselta. Sen jälkeen on tullut Olli Herttualta ja muutamilta muiltakin, joiden nimiä en tiedä. Seurakunnan jäsen Lydia Hendrickson on muistanut seurakuntaa viime vuosina huomattavilla lahjoituksilla. Nyt aivan viime vuosina on seurakunta saanut kaksi suurta testamenttia, joten taloudellinen puoli on helpottunut. Kiitos näille lahjoittajille!

Niinä vuosina kun kirkolla oli paljon väkeä, vuokrattiin Saint Petersin kirkko jouluna ja palmusunnuntaina. Tuo suuri kirkko täyttyi väen paljoudesta. Melkein joka vuosi oli nuoria, jotka pääsivät palmusunnuntaina ripille. Niin pääsi oma poikanikin, vuonna 1956. Monet ovat ne miehet ja naiset, jotka ovat olleet pastori Saarisuun rippikouluissa.

Niihin aikoihin olivat pastorien palkat pienet. Jäljestä päin ajatellen täytyy ihmetellä miten he yleensä tulivat toimeen. Työtä oli paljon ja seurakuntalaiset vaativia. Moitteita oli monesti enemmän kuin kiitosta. Kauan jaksivat Saarisuut olla ja toimia New Yorkin Suomalaisessa seurakunnassa. Eläkkeelle jäätyään Saarisuut asuivat pari vuotta Crystal Fallsissa Michiganissa. Sieltä he muuttivat Seinäjoelle, missä pastori edelleen asuu. Hän on virkeä, täyttää pian 93 vuotta. Margareta Saarisuu kuoli 1984.

Pastori Saarisuun jälkeen hoiti seurakuntaa väliaikaisesti

sesti Henry Leino Gloria Deista ja Heikki Tervonen, joka siihen aikaan opiskeli Union Teologisessa seminaarissa. Vuonna 1970 saapui rovasti Palonen, ensin vähäksi aikaa Manhattanin seurakunnan paimeneksi ja 1972 hän otti sekä Gloria Dein että Manhattanin seurakunnan papin virat. Asunto oli Brooklynissä Gloria Dein papilassa.

Rovasti Paloselle oli molemmat seurakunnat tutut jo nuoruusajalta. Hän nimittäin opiskeli Philadelphiassa 1946-47 ja vieraili usein New Yorkin ja Brooklynin seurakunnissa. Rovasti Palosen virkakausi kesti 15 vuotta eli eläkkeelle jäämiseen asti.

Me nykyiset kirkossa kävijät tiedämme rovasti Palosen moninaiset lahjat. Puhujana ja laulajana hän on vertaansa vailla. Kielitaito on mahtava. Ei hän tarvitse tulkkia, päinvastoin voi olla tulkkinä toisille.

Rovasti Palosen puoliso Marja-Liisa on myös lahjakas puhuja sekä laulaja. Puheäänensä käyttö on hyvä, jokainen kuulee mitä hän lukee tai sanoo.

Rovasti Palosen virkakauden alkuvuosina oli toiminta melko vilkasta, mutta vuosien saatossa kirkossa kävijöiden lukumäärä alkoi vähentyä. Siirtolaisten rivit harvenivat nopeasti eikä uusia ole tullut tilalle.

Iltaohjelmistaisuudet on lopettu aikojen sitten. Samoin päivälliset, joita oli kaksi kertaa vuodessa, joskus ehkä useampiakin. Ja omasta joukosta löytyi työntekijät. Päivällisten pääkokkeina ovat olleet Seidi Akkola, Senja Wakkila, Siiri Saarelma, Aili Kiviranta. Apulaisina Helmi Alexander ja Milja Salmi ja monet muut. Veera Hilska toimi niihin aikoihin emäntänä monet vuodet. Veera oli hyvin vaativa emäntä!

Suomen piispa vieraili rovasti Palosen ajalla Manhattanin seurakunnassa peräti neljä, Aimo Nikolainen, Erkki Kansanaho, Paavo Kortekangas parin otteeseen ja Yrjö Sariola. Suomen arkkipiispa Vikström vieraili vuonna 1991 Gloria Dein 100-vuotisjuhlassa, mutta ei ollut Manhattanin kirkolla.

Suomen pääkonsuleita on aina nähty kirkolla. Useimmiten heistä kävivät Lassilat ja Castrénit, samoin Helvi Sipilä ja Pekka Huittila YK:sta ja lehdistöneuvos Ritvaliisa Elomaa, joka lauloi lähtijäiskäynnillään soolon, "Mun kanteleeni kaunimmin". Oopperalaulaja Jorma Hynninen on myös ollut kirkollamme.

Pääkonsuli Heinrich oli kirkolla, kun Hilda Kotila sai valkoisen ruusun ansiomitalin. Se oli Suomen itsenäisyyspäivän aikoihin ja mitalin olisi voinut antaa itsenäisyysjuhlassa, mutta Hilda Kotila halusi, että se annetaan hänelle hänen omalla kirkollaan. Silloin oli saapunut paljon kansaa. Muistan kun olin yksi tuon päivän tarjoi-

lun lahjoittajista ja kaikki tarjottavat loppuivat kesken! Sitä ei ole ennen tapahtunut.

Pastori Palonen on eläkevuosinaan ollut usein vierailuvana puhujana. Olemme siitä kiitollisia.

Pastori Tarjamo tuli Suomesta Gloria Dein ja Manhattanin seurakunnan papiksi viiden vuoden ajaksi. Hänen virkautensa lopulla vietti Gloria Dei 100-vuotisjuhlaa. Pastori Tarjamon toivomus oli, että New Yorkin alueen suomalaisilla seurakunnilla olisi ollut oma talo, missä kokoontua. Haave ei toteutunut. Sellainen hanke vaatii paljon rahaa.

Terttu Tarjamo, samoin koko perhe oli musikaalista väkeä. Usein saimme kuulla Terttu Tarjamon sooloja. Joulun aikaan koko Tarjamon perhe lauloi kirkolla.

Tarjamon jälkeen on Manhattanin seurakunnan pappina ollut Raymond Salim. Hän on uskollisesti tullut saarnaamaan pari kertaa kuukaudessa ja käy edelleenkin kirkollamme. Olemme kiitollisia pastorille Salimille hänen palveluksistaan ja siitä, että hän on kuulijana jumalanpalveluksissa.

Nyt toimii pastori Ilkka Mäkelä Suomen kirkon lähettinä itärannikolla. Pastori Mäkelä on ollut runsaat puolitoista vuotta täällä ja on pitänyt suurimman osan jumalanpalveluksista. Hänen saarnansa ovat mielenkiintoisia. Rouva Mäkelällä on kaunis lauluäänä.

Kuten muisteloistani huomaatte, ovat kaikki Manhattanin seurakuntaa palvelle papit Hännistä lukuunottamatta olleet musikin taitureita.

Nykyisin toimivista seura-

kunnan jäsenistä haluan mainita muutamia. Ensimmäiseksi Helena ja Eric Salonen. Salosen pariskunta on ollut aktiivisesti mukana toiminnassa vuosikymmeniä. Helena on laulanut kuorossa, on edelleenkin seurakunnan sihteeri ja emäntänä kaikki vuodet Vera Hilskan jälkeen. Eric Salonen on toiminut esimiehenä ja rahastonhoitajana. Se työ ei ole helppoa, mutta Eric Salonen on selvinnyt tehtävästään hyvin. Vasta vuosi sitten jätti Eric nämä tehtävät nuoremmille miehille. Nyt niitä tehtäviä hoitaa kaksi yhden asemasta.

Elsa Räsänen on kuulunut seurakuntaan vuodesta 1954. Elsa kuului Luther Liittoon, sairaskomiteaan ja on ollut suurtiota monet vuodet ja huoltaa kahvitarjoilua koskevia asioita. Elsa tietää mistä keittiötarpeet löytyvät! Sairaskomitea-aikanaan Elsa kävi varmaan jokaisessa Metropolitan alueen sairaalassa viemässä potilaille tuulahduksen ulkomaailmasta. Elsan toiminta on niin laajalle kantavaa, etten edes yritä luetella kaikkea hänen työtään seurakunnassa.

Muistan yhden suomalaisen potilaan, jota sekä pastori Saarisuu että Elsa ja muut sairaskomiteaan kuuluvat kävivät Roosevelt Islandilla tervehtimässä. Hän oli Esther Smith. Esther oli 33 vuotta pahan reumatismien runtelemana sairaalassa, kunnes kuolema vapautti hänet tuskistaan.

Nykyisin, kuten kaikki tiedämme, toimii ansiokkaasti oman seurakunnan poika Alpo Niskanen esimiehenä. Pekka Vartiainen on ollut viime vuodesta alkaen rahas-

tonhoitajana ja Maija-rouva Elsan poissa ollessa ottaa vastaan hänen tehtävänsä. Anna Liisa Rintala on toiminut kirjettä, jonka seurakuntalaiset ja ystävät saavat pari kertaa vuodessa postissa. Hän on toiminut myös sihteerin apulaisena ja auttanut monella tavalla. Salme Rautiainen huoltaa jäsenkirjan ja uhrikotelo.

Nykyiset laulajat ja soittajat kirkon juhlissa ovat olleet enemmän ammattilaisia eli koulutettuja. Annika Mylläri, Hanna Härmänmaa ja Ulla Suokko ovat esiintyneet usein. Lisäksi ystävämme Sylviä Hentilä ja Kaisa Hulkonen ovat laulaneet sooloja. Sisko Ange lausuu silloin, kun on terveytensä puolesta voinut saapua kirkolle. Lisa Lea, maailmanmatkaja, lausuu aina kun pyydetään, jos sattuu olemaan kaupungissa. Viimeisen kolmen vuoden aikana on seurakunnassa vierailut etevä puhuja Eila Kaarresalo-Kasari. Eila on tuonut tietoja tämän päivän Suomesta.

Kiitos nykyisin toimiville ja ennen toimineille seurakuntalaisille ja niille, joiden nimet on mainittu ja niille, joiden ovat jääneet mainitsematta. Suurin osa heistä on jo siirtynyt riemuitsevaan seurakuntaan.

Toivokaamme, että toiminta elpyisi ja seurakunta saisi juhlia vuonna 2003 satavuotisjuhlaa. Vuosituhannen ylitys jo hämmästyttää. Se varmaan nähdään!

Seurakunnan vanhin jäsen on 96-vuotias, seuraava 93-vuotias, ja kun laskee näiden jäsenten ja seurakunnan iän, tulee siitä komea numero 284 vuotta.

Vieno Williams Vuoden ulkosuomalainen

GORHAM, ME - Newyorkilainen Vieno Williams, 85, on valittu Suomi-Seuran Vuoden ulkosuomalaiseksi.

Williams sai vastaanottaa kunnia-kirjansa tämän kuun 9. - 12. päivinä University of Southern Mainen kampuksella pidetyssä FinnFest USA '98 -tapahtumassa. Kunniakirjan luovutti seuran toiminnanjohtaja Paula Selenius.

Ollessaan 17-vuotias Vieno Williams, os. Latvala, muutti Vimpelistä Sudburyyn Kanadaan 1930. Williamsin tie vei myöhemmin Detroitin kautta New Yorkiin, missä hän edelleen asuu entisessä suomalaisten asuttaneessa Finntownissa, Brooklynin Sunset Parkissa.

Korkeasta iästään huolimatta hän työskentelee edelleen miljonäärien kotiapulaisena Manhattanilla. Hänen entisiin työnantajiansa kuuluu mm. kirjailija E.B. White.

Williamsin suomen kieli on pysynyt erinomaisena, ja hän on aktiivisesti mukana mm. Manhattanilla toimi-

Vieno Williams FinnFest USA '98 -tapahtuman juhlailtaisilla, missä hänet nimettiin Suomi-Seuran "Vuoden ulkosuomalaiseksi".

van suomalaisseurakunnan ja Finlandia Foundationin toiminnassa.

Ossi Viita: Suden hetkiä

Amerikansuomalainen
olympiavoittaja Ville Ritola

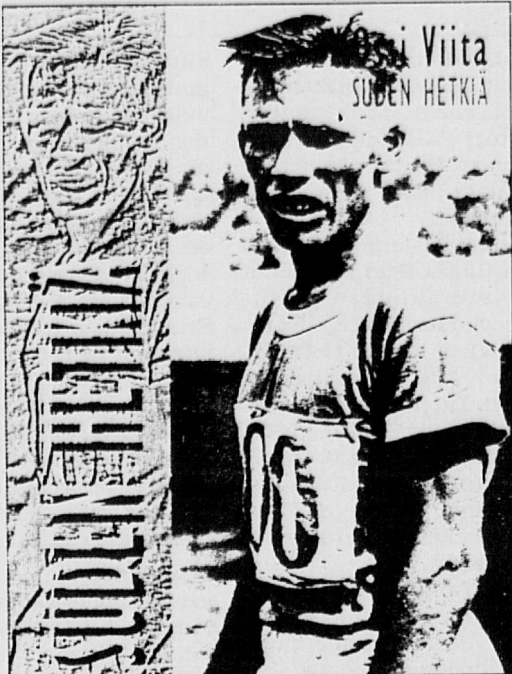
Siirtolaisuusinstituutin Pohjanmaan
aluekeskuksen Julkaisu n:o 1.
Vammala 1997, 531 s.

"Kattos se on ku pohjolaanen innostuu,
niih sitä ei prätä mikään.
Mä juaksin ja kävelin kuin hullu sust."
(Ville Ritola Pekka Tiilikaiselle vuonna 1974
Amsterdamin olympiavuoden harjoittelusta.)

Värikäs kahdeksankertaisen olympiam-
talistin, kestävyysjuoksija Ville Ritolan
sekä New Yorkin amerikansuomalaisten
elämän ja urheiluhistorian kuvaus. Kova-
kantinen, kuvien elävöittävä teos.

\$30 Lisäksi \$3.00 postituskuluhin
(Mass.:n asukkailla myös \$1.50
osavaltion myyntivero)

Tilataks:
RAIVAAJA
P.O. Box 600
Fitchburg, MA 01420-0600
Fax: 978-343-8147
e-mail: raivaaaja@net1plus.com

Suomen siirtolaisuuden historia -sarjan toinen osa on ilmestynyt.

SUOMALAISINA POHJOIS-AMERIKASSA

Reino Kero
Siirtolaiselämää Yhdysvalloissa
ja Kanadassa

Kirjan hinta on \$30.00 Lisäksi \$3.00 postituskuluja (Mass.:n asukkailla myös \$1.50 myyntivero)

Tilausosoite:

RAIVAAJA

P.O. Box 600, Fitchburg, MA 01420-0600
Fax: 978-343-8147 • e-mail: raivaaaja@net1plus.com

Reino Kero:
Suomalaisina
Pohjois-Amerikassa,
siirtolaiselämää
Yhdysvalloissa ja
Kanadassa

kovakantinen • 407 sivua
runsasti kuvitettu

Kirjasarjan tässä osassa perehdytään
suomalaisten ja heidän jälkeläistensä
elämään Amerikassa ja Kanadassa.
Kirjassa kerrotaan mm. heidän poliitti-
sista ja uskonnollisista liikkeistä, rait-
tius- ja osuustoiminnasta, lehdistöstä,
urheilu-, teatteri- ja musiikkiharrastuk-
sista sekä yhteisistä entiseen koti-
maahan.

Sanomalehti
aina ajan tasolla

RAIVAAJA

TILAUS JA/TAI OSOITTEENMUUTOS

Osoitteen muuttuessa
liittää vanha osoite mukaan

NIMI _____

OSOITE _____

Uusi tilaus _____

uudistus _____

Maksu \$ _____

TILAUSHINNAT:

USA: 12kk \$28.00; 6kk \$20.00; 3kk \$16.00
Ulkomaat: 12kk \$33.00; 6kk \$25.00

Raivaaaja

P.O. Box 600
Fitchburg, MA 01420-0600
Puh.: 978-343-3822 Fax: 978-343-8147

Musiikki soi Kaustisilla

Kaustisen yhdeksän päivää kestävä 31. kansanmusiikki-
juhlat ovat käynnissä. Juhlaviikko pohjautuu kaustislaiseen
perinteeseen ja kansanmusiikkiin. Maahanmuuttajat avar-
tavat tänä vuonna tuota perinnettä, ja ensimmäisessä kan-
sainvälisessä nuorten kansanmusiikkityöryhmien kilpailu-
sa tavoitellaan 115000 markan suuruisia palkintopottia.

Valtiovallan tervehdyksen aloitusjuhlaan tuonut opetus-
ministeriön yljohtaja Kalevi Kivistö määritteli kansanmusi-
ikin vastalääkkeeksi vierasvihalle, luontaislääkkeeksi rasis-
min torjuntaan.

"Eri kansojen musiikin kohtaaminen, niiden taitajien
osaamisen ihailu ja esityksestä nauttiminen herättävät
kuulijassa arvontantoa, hyväksyntää ja ymmärrystä", sanoi
Kivistö.

Kaikkiaan yhdeksänpäiväisen viikon aikana järjestetään
noin 250 tilaisuutta, ja esiintyjä tai esiintyjäryhmiä juhlilla
on runsaat 400. Suomen lisäksi esiintyjä on 11 eri maas-
ta. Kaustisen juhlien odotetaan tänäkin suvena houkutte-
levan runsaat 100,000 kävijää. (STT)

PANKKIKRIISI ...

jatkoa sivulta 7

fuusioitui ruotsinmaalaisen
Nordbankenin kanssa lopul-
lisesti huhtikuussa tänä
vuonna.

Julkaistujen uutisten perus-
teella Merita-Nordbanken et-
sii uusia osakkeita ja sekä
Tanskasta että Norjasta.
Näin ollen ulkomainen pää-
oma Suomessa on edelleen
vahvistumassa. Laman jäl-
keisen Suomen arkipäivään
kuuluu yhä merkittävämpi
ruotsinmaalainen sijoitusak-
titeetti Suomen taloudessa.
Suoma-laisia osakkeita myy-
tiin viime vuonna 21 mil-
jardin markan edestä ulko-
mailla sijottajilla hallus-
saan jo 45 prosenttia pörssi-
osakkeiden markkina-arvos-
ta.

Suomen taloudellinen ja po-
liittinen tilanne muuttui mer-
kittävästi EU-ratkaisun myö-
tä vuoden 1995 alusta. Suo-
men liittymistä EU:n jäsenek-
si perusteltiin voimakkaasti
turvallisuuspoliittisesti vält-
tämättömänä toimenpiteenä.
Mahdollinen kriisi itänaapu-
rin kanssa piti hoitaa jo etu-
käteen EU-jäsenyydellä. Tal-
visodan aikainen Neuvosto-
liiton erottaminen Kansain-
liitosta ei enää olisi riittävä
tukitoimi.

EU:n luotettavuus kriisien
ratkaisijana on kuitenkin tul-
lut onnettomasti esille Jugos-
lavian sisällissodan yhtey-
dessä. EU ei saanut mitään
aikaan. Sota ja raakuudet
jatkuivat. Vasta USA:n mu-

kaantulo Balkanin kriisin sel-
vittämiseksi sai aseet vaike-
nemaan.

Jos haluamme taata isän-
maamme turvallisuuden, on
ainoa ratkaisu mielestäni
selvä liittyminen Natoon ja
sillä tavalla saada jenkien
atomipommisateenvarjo myös
itärajamme ylle. En lähde
tätä kysymystä tarkemmin
perustelemaan, koska se olisi
oman esityksen aihe.

EU-ratkaisu ei pysty Suo-
men turvallisuuspoliittisia
ongelmia ratkaisemaan, sa-
moin kuin EU-ratkaisu ei ole
pystynyt Suomen taloutta
oikaisemaan. Työttömyyslu-
vut ovat edelleen pelottavan
korkealla. Ulkomaalaiset ovat
voimalla ostamassa suoma-
laisia yrityksiä. Tasavallan
presidentti Ahtisaari pelkää
julkisessa kommentissaan,
että Suomesta on tulossa
ulkomaalaisten tytäryhtiöiden
maa.

Oma päätösvaltamme heik-
kenee selvästi. Tämä luo
tumman varjon EU-ratkaisun
seurauksen tulevaisuudel-
lemme. Tässä on eräs näke-
mys Suomen viime vuosien
kehityksestä. Isänmaan on-
gelmiä ei ole ratkaistu. Ju-
mala Suomen kansaa suo-
jeluun.

THE FINLANDIA FOUNDATION

Metropolitan Chapter, Inc.
Meetings every 2nd
Friday of the month from
October through May.
**CENTRAL
PRESBYTERIAN
CHURCH**
593 Park Ave & 64th St., NYC
Mailing address for
information
P.O. Box 2590
Grand Central Station,
New York, NY 10163

**New Yorkin
Suomalainen
Evankelisluterilainen
SEURAKUNTA**
at Park Avenue
Methodist Church
106 E. 86th St., NYC 10028

Services conducted
in Finnish language

For further information:
718-894-6178
718-892-2712

1998

**FinnExpress
Finland**

The Finnair Way

Let Norvistä take you home.
Low prices on airfares.
Hotels. Car Rentals. Cruises. Tours.
Trust us for all your travel needs
anywhere in the world.

Norvistä

228 East 45th Street • NY, NY 10017
Tel: 212-818-1198/800-677-6454 • Fax: 212-818-0585

CALL 800-677-6454